

PRAKTISCHE GIDS

Regelgeving biologische landbouw voor producenten

Plantaardige productie en veeteelt

Praktische gids

Regelgeving biologische landbouw voor producenten

Plantaardige productie en veeteelt

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	5
2. Algemene principes	5
2.1. Kennisgeving van activiteiten	5
2.2. Verbod op genetisch gemodificeerde organismen	6
3. Plantaardige productie	6
3.1. Niet grondgebonden productie	6
3.2. Bemesting	7
3.3. Bestrijding van ziekten, parasieten en onkruid	9
3.4. Zaaigoed, plantaardig teeltmateriaal en plantgoed	10
3.5. Paddenstoelen	13
3.6. Vergaring van wilde planten	14
4. Dierlijke productie	14
4.1. Keuze van rassen en stammen	14
4.2. Belasting per hectare: maximum 170 kg N/ha voor veehouderijen	15
4.3. Voortplanting	16
4.4. Teeltpraktijken, gebouwen en uitloop	17
4.5. Voeding	27
4.6. Ziektepreventie en diergeneeskundige zorgen	30
4.7. Aankoop van niet-biologische dieren: maxima en omschakelingsperiode	32
5. Biologische en niet-biologische productie	34
5.1. Plantaardige productie	34
5.2. Dierlijke productie	35
6. Omschakeling	36

6.1.	<i>Omschakeling van gewassen</i>	36
6.2.	<i>Omschakeling van dieren</i>	40
7.	Opslag van niet-toegelaten producten	41
8.	Verwerkte producten	41
9.	Etikettering en reclame	41
10.	Transport van producten in gesloten containers	41
11.	Rechtstreekse verkoop op de boerderij	42
12.	Verificatie van de garanties van de grondstoffen	42
12.1.	<i>Biologische of omschakelingsproducten</i>	42
12.2.	<i>Zaden</i>	43
12.3.	<i>Meststoffen, bodemverbeteraars, gewasbeschermingsmiddelen, reinigings- en ontsmettingsmiddelen voor gebouwen</i>	43
12.4.	<i>Bij twijfel</i>	45
13.	Controlevereisten	45
13.1.	<i>Controlesysteem</i>	45
13.2.	<i>Toegang tot ruimten en documenten</i>	48
13.3.	<i>Documenten die steeds up to date gehouden moeten worden</i>	48
13.4.	<i>Identificatie van de dieren</i>	50
13.5.	<i>Verkoop van dieren</i>	50
13.6.	<i>Verwerking</i>	50
14.	Landbouwpremies	51
15.	Nuttige adressen	51
15.1.	<i>België</i>	51
15.2.	<i>Wallonië</i>	51
15.3.	<i>Brussel</i>	52
15.4.	<i>Vlaanderen</i>	52
15.5.	<i>Groothertogdom Luxemburg</i>	52

Wie is CERTISYS?

CERTISYS®, DE referentie voor biologische en duurzame certificering

CERTISYS® is actief sinds 1980 en is de pionier van de biologische certificering in België. Onze expertise en ons 100% biologisch engagement maken van ons uw aanspreekpunt bij uitstek voor al uw biologische projecten. Dankzij deze biologische expertise kunnen we u ook ondersteunen bij de ontwikkeling van uw duurzame projecten in België en het Groothertogdom Luxemburg. We controleren en certificeren tal van officiële Europese en internationale biologische landbouwsystemen, evenals private lastenboeken op het gebied van cosmetica en detergents, voedselveiligheid, duurzame en eerlijke handel, en catering.

Wij zijn het filiaal voor de Benelux van de internationale Ecocert-groep, de wereldwijde specialist voor de certificering van duurzame praktijken.

Via de Ecocert-groep werken we met u samen in meer dan 130 landen. Dankzij onze kantoren over de hele wereld profiteert u lokaal van de expertise van onze teams die gespecialiseerd zijn in uw sector en uw activiteit. We ondersteunen talrijke organisaties bij de invoering en promotie van duurzame praktijken door middel van certificering, adviesverlening en opleiding. Het certificeringslabel van ECOCERT wordt wereldwijd erkend door consumenten vanwege zijn keuze voor veeleisende normen en de kwaliteit van zijn garanties.

1. Voorwoord

Terwijl u deze gids doorneemt, zult u onderdelen tegenkomen waarin onze experts verwijzen naar de Europese biologische regelgeving. Elke vermelde verordening kan worden geraadpleegd op www.eur-lex.eu.

Om u te helpen bij het zoeken naar een tekst in Eur-Lex, vindt u via de onderstaande link een toelicht van hoe de site in zijn werkt gaat.

Link: <https://bit.ly/4fF80R6>

2. Algemene principes

Dit document is een samenvatting van de regels die van toepassing zijn op de biologische landbouwproductie in België (in het bijzonder voor gewassen, runderen, paarden, schapen, geiten, varkens, leg- en vleeskippen). Voor de toepassing van de regelgeving dienen de marktdeelnemers de regelgevende teksten te raadplegen.

Voor andere soorten productie zoals ander pluimvee (eenden, ganzen, kwartels, enz.), konijnen, bijen, herten, aquacultuur en slakken, wordt rechtstreeks verwezen naar de Europese en gewestelijke regelgeving.

De toepasselijke wetteksten zijn de verordening EU 2018/848 en de bijbehorende toepassingsverordeningen en -besluiten.

De meest recente lijst van de officiële verordeningen en besluiten is beschikbaar via de volgende link: <https://www.certisys.eu/nl/voorschriften/>

2.1. Kennisgeving van activiteiten

Elke producent die de termen 'biologisch', 'ecologisch', 'organisch' en verkleinwoorden, afkortingen en vertalingen gebruikt die verwijzen naar de biologische productiewijze, zowel in de etikettering als in reclame of op facturen, moet zijn activiteit aanmelden en zich laten controleren. Dit geldt ook voor onderaannemers (bijv. voor de opslag of het drogen van granen op contractbasis of het slachten van dieren).

De kennisgevingsprocedures verschillen van regio tot regio. Ze zijn beschikbaar via de volgende link: <https://www.certisys.eu/nl/mijn-activiteit/>

U kunt ook contact opnemen met klant@certisys.eu indien u specifieke vragen heeft.

Houd er rekening mee dat de omschakelingsperiode voor percelen en dieren ten vroegste ingaat op het moment van kennisgeving.

Sinds 01/01/2022 is het verplicht om percelen gelegen in het Vlaamse Gewest aan te melden via de verzamelaanvraag. Voor meer informatie kunt u de volgende link raadplegen:

<https://lv.vlaanderen.be/nl/bio/wetgeving/verzamelaanvraag>

2.2. Verbod op genetisch gemodificeerde organismen

Biologische producten moeten worden geproduceerd zonder het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen en zonder producten die zijn afgeleid van genetisch gemodificeerde organismen.

Deze vereiste is van toepassing op levensmiddelen, diervoeders, technische hulpstoffen, gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen, bodemverbeteraars, plantaardig teeltmateriaal, micro-organismen of dieren.

De enige uitzondering betreft diergeneesmiddelen, die wel verkregen mogen zijn met behulp van genetisch gemodificeerde organismen.

3. Plantaardige productie

De biologische plantaardige productie gebruikt bodembewerkings- en teeltpraktijken die het organisch materiaal in de bodem vrijwaren of laten toenemen, de stabiliteit en de biodiversiteit van de bodem verbeteren, en verdichting en erosie van de bodem vermijden.

3.1. Niet grondgebonden productie

Biologische gewassen worden geteeld in grond die leeft en verbonden is met de ondergrond en het vast gesteente, behalve in de volgende gevallen:

- Gewassen die van nature in water groeien (bijv. waterkers);
- De productie van gekiemde zaden en jonge scheuten als:
 - Ze worden gekweekt in helder water en in een inert substraat;
 - De bestanddelen van het substraat vermeld staan in [Verordening \(EU\) 2021/1165](#) en;
 - De zaden BIO zijn. Er is geen afwijking mogelijk om deze productie op te starten met conventionele zaden.
- Het forceren van witlof in substraat of helder water;
- Het kweken van aromatische planten in potten als ze in potten worden verkocht aan de eindgebruiker;
- Het kweken van sierplanten in potten als ze in potten worden verkocht aan de eindgebruiker.

Hydrocultuur is verboden.

3.2. Bemesting

De vruchtbaarheid en biologische activiteit van de bodem worden behouden en verbeterd:

- Door meerjarige vruchtwisseling, met vlinderbloemigen als hoofdgewas of met groenbemesters;
- Door groenbemesters/vlinderbloemigen te telen en plantendiversiteit te gebruiken (dit geldt ook voor serres en meerjarige gewassen, met uitzondering van voedergewassen);
- En door het verspreiden van dierlijk mest of organisch materiaal, bij voorkeur gecomposteerd, afkomstig van biologische productie.

Geschikte preparaten van micro-organismen kunnen worden gebruikt om de algemene toestand van de bodem of de beschikbaarheid van voedingsstoffen in de bodem of gewassen te verbeteren.

Er mogen geschikte preparaten op basis van micro-organismen of planten worden gebruikt voor compostactivering.

Biodynamische preparaten mogen ook worden gebruikt.

Het gebruik van minerale stikstofmeststoffen is verboden.

3. 2. 1. Mest uit de veeteelt: maximaal 2 GVE/ ha

De aanvoer van mest uit de veeteelt mag niet groter zijn dan het equivalent van de belasting van 2 GVE/ha, wat neerkomt op 170 kg stikstof per hectare. Dit stemt overeen met het jaarlijks gemiddelde van zowel de mest van het eigen bedrijf als mest die van buiten het bedrijf wordt aangevoerd, over de hele bruikbare oppervlakte aan landbouwgrond die als biologisch is aangemeld.

Deze limiet geldt alleen voor:

- Stalmest, gedroogde stalmest en gedehydrateerde kippenmest;
- Gecomposteerde dierlijke mest, met inbegrip van kippenmest en gecomposteerde stalmest;
- Vloeibare dierlijke mest.

Landbouwers mogen alleen een schriftelijke samenwerkingsovereenkomst voor de verspreiding van overtollige mest van biologische productie-eenheden aangaan met andere landbouwers of landbouwbedrijven die voldoen aan de voorschriften voor de biologische productie.

Indien de hierboven genoemde maatregelen niet in voldoende mate voedingsstoffen voor de plantaardige productie voorzien, mogen meststoffen en bodemverbeteraars alleen worden gebruikt als ze aan deze twee voorwaarden voldoen:

1. Ze zijn opgenomen in bijlage II van de Verordening (EU) 2021/1165 en;
2. Ze voldoen aan de geldende regelgeving op Europees, nationaal en regionaal niveau. (Voor België: <https://fytoweb.be/nl/bemestingsproducten>)

Conventionele mest, zoals vermeld in bijlage II van Verordening (EU) 2021/1165, mag gebruikt worden als ze niet afkomstig is van industriële veehouderijen.

De definitie van "niet-industriële mest" verschilt van gewest tot gewest.

 In Vlaanderen is er geen strikte definitie. Gangbare mest mag alleen gebruikt worden als deze afkomstig is van grondgebonden veehouderijen en als er geen leverancier van mest van biologische veehouderijen in de buurt is. Als algemene regel geldt dat een grondgebonden veehouderij geacht wordt vee te fokken met toegang tot een uitloop in open lucht. In deze context wordt conventionele kippen- of varkensmest in de meeste gevallen niet aanvaard. Om het gebruik van mest van biologische landbouwbedrijven op biologische percelen in Vlaanderen te stimuleren en te verhogen, is het sinds 1 januari 2020 verplicht om bij het gebruik van dierlijke mest ten minste 20% van de stikstof die via dierlijke mest wordt opgebracht, uit biologische dierlijke mest te halen. Met dierlijke mest wordt bedoeld: uitwerpselen of een mengsel van strooisel en uitwerpselen, al dan niet gecomposteerd, inclusief champost uit de biologische paddenstoelenteelt. Deze regel kan hier geraadpleegd worden: https://lv.vlaanderen.be/sites/default/files/attachments/afspraken_voor_gebruik_van_dierlijke_mest_in_de_biologische_landbouw_0.pdf

 In Wallonië worden de volgende mest niet als industrieel beschouwd:

- a. Mest van dieren met toegang tot een uitloop of;
- b. Mest van varkens of pluimvee die zijn gehouden volgens een lastenboek dat door de Dienst is erkend in het kader van het gewestelijk gedifferentieerd kwaliteitssysteem (zie: <https://agriculture.wallonie.be/home/productions-agricoles.html>) of;
- c. Mest van runderen, met uitzondering van mest van vetmestbedrijven.

De landbouwer moet bewijsstukken bijhouden van de noodzaak om deze producten te gebruiken: datum waarop elk product is gebruikt, naam van het product, gebruikte hoeveelheid, betrokken gewas of gewassen en perceel of percelen.

3.2.2. Enkelvoudige producten

De aankoop van eenvoudige meststoffen (natuurlijk fosfaat, kalkmeststoffen, patenkali, enz.) vormt over het algemeen geen garantieprobleem: het product wordt duidelijk geïdentificeerd op de verpakking en de facturen.

3.2.3. Samengestelde meststoffen & potgrond

Meststoffen die samengesteld zijn uit verschillende grondstoffen worden meestal gedefinieerd door hun inhoud en niet door hun ingrediënten.

Het is van groot belang om de verkoper te vragen om een garantie op de factuur, waarop staat dat alle grondstoffen zijn toegestaan voor de biologische landbouw. De landbouwer moet de verkoper vragen om een lijst van de grondstoffen die gebruikt zijn in de samengestelde meststof, hun conformiteit controleren en deze bewaren voor controledoeleinden.

3.3. Bestrijding van ziekten, parasieten en onkruid

De bestrijding van parasieten, ziekten en onkruid is voornamelijk gebaseerd op:

- Het gebruik van biodynamische preparaten;
- De bescherming door natuurlijke roofdieren;
- De keuze van de soorten, rassen en heterogeen materiaal;
- Gewasrotatie;
- Teelttechnieken, zoals biofumigatie, mechanische en fysieke methoden;
- Thermische processen zoals solarisatie en, voor beschermde gewassen, ondiepe stoombehandeling van de bodem (niet dieper dan 10 cm).

Wanneer er sprake is van een onmiskenbare dreiging voor een gewas, is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen toegestaan als:

- De werkzame stoffen zijn opgenomen in bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1165 en;
- De commerciële formuleringen op nationaal niveau zijn goedgekeurd voor een bepaald gebruik.

Voor België:

- De volledige lijst van goedgekeurde biologische en niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen is beschikbaar via de volgende link:
<https://apps.health.belgium.be/fytoweb/pages/public/index.xhtml>; en
- Een niet-limitatieve lijst van toegelaten gewasbeschermingsmiddelen voor de biologische landbouw is beschikbaar via de volgende link:
<https://fytoweb.be/nl/handleiding/gewasbescherming/lijst-gewasbeschermingsmiddelen-toegelaten-voor-biologische-landbouw>

Voor het Groothertogdom Luxemburg:

- De volledige lijst van goedgekeurde biologische en niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen is beschikbaar via de volgende link: https://saturn.etat.lu/tapes/tapes_fr.htm

Elke stof die wordt gebruikt als hulpstof, beschermstof of synergist die is goedgekeurd voor conventionele landbouw, is ook toegelaten voor de biologische landbouw. U kunt de lijst van deze stoffen ook raadplegen via de volgende link: <https://apps.health.belgium.be/fytoweb/pages/public/index.xhtml>

Bij producten die in vallen worden gebruikt (met uitzondering van feromonen), moet vermeden worden dat deze in het milieu terechtkomen.

3.4.Zaaigoed, plantaardig teeltmateriaal en plantgoed

3.4.1. Definities

Biologisch plantaardig teeltmateriaal: planten en alle delen van planten, met inbegrip van zaden, in elk groeistadium, die ertoe in staat zijn om en bedoeld zijn om volledige planten voort te brengen (bijv. zaaigoed, plantaardappelen, kronen van asperges, stekken, pootgoed, enz.).

Zaailing: een jonge plant die het resultaat is van de ontkieming van een zaadje en niet van het stekken.

3.4.2. Keuze van het zaaigoed

Bij de keuze van biologisch plantaardig teeltmateriaal geeft de marktdeelnemer de voorkeur aan biologisch plantaardig teeltmateriaal dat geschikt is voor de biologische landbouw.

3. 4. 3. Voor de productie van andere producten dan plantaardig teeltmateriaal

3.4.3.1. Biologisch plantaardig teeltmateriaal

Voor de productie van andere planten en plantaardige producten dan plantaardig teeltmateriaal mag alleen plantaardig teeltmateriaal (bijv. zaaigoed, plantaardappelen, kronen van asperges, stekken, boomplantjes, enz.) van biologische kwaliteit gebruikt worden.

De beschikbaarheid van teeltmateriaal van biologische kwaliteit wordt vermeld in de database die op internet kan worden geraadpleegd op het volgende adres: www.organicxseeds.com

3.4.3.2. Plantaardig teeltmateriaal in omschakeling

Het is mogelijk om teeltmateriaal in omschakeling van uw eigen bedrijf te gebruiken, ongeacht de beschikbaarheid van zaden van biologische kwaliteit.

Indien er geen zaden van biologische kwaliteit beschikbaar zijn, is het mogelijk om zaden of teeltmateriaal in omschakeling in te kopen zonder aanvraag in te dienen bij Certisys. De marktdeelnemers dient in dat geval wel het bewijs van de niet-beschikbaarheid te bewaren en tijdens de controle aan Certisys voorleggen.

3.4.3.3. Conventioneel plantaardig teeltmateriaal

Wanneer er geen zaden van biologische of omschakelingskwaliteit beschikbaar zijn, mag onder bepaalde voorwaarden conventioneel plantaardig teeltmateriaal worden gebruikt dat geen chemische behandeling heeft ondergaan. Voor het gebruik van conventioneel plantaardig teeltmateriaal moet echter een ontheffing aangevraagd worden of kennisgeving doorgegeven worden.

De databank www.organicxseeds.com geeft aan of voor een plantensoort een ontheffing vereist is of dat een eenvoudige kennisgeving volstaat.

Voor soorten waarvoor een uitzonderlijke ontheffing geldt, is het gebruik van plantaardig teeltmateriaal van biologische kwaliteit verplicht. Uitzonderlijke toestemming voor het gebruik van conventioneel zaaigoed dat geen enkele chemische behandeling heeft ondergaan, kan alleen worden aangevraagd (1) voor gebruik in onderzoek en kleinschalige proeven of (2) voor de instandhouding van de soort of (3) of met het oog op de ontwikkeling van producten mits de toestemming van de bevoegde autoriteit.

Voor soorten waarvoor een Individuele ontheffing geldt, dient de producent aan zijn controleorgaan toestemming te vragen om onbehandeld conventioneel plantaardig teeltmateriaal te gebruiken. Hij moet zijn controleorgaan de naam van de soort, het ras en de betrokken hoeveelheden bezorgen, evenals de bewijsstukken.

Voor soorten waarvoor een Kennisgeving geldt (= Algemene ontheffing), hoeft de

marktdeelnemer het controleorgaan enkel op de hoogte te brengen dat hij ze gaat gebruiken. Ze mogen alleen worden gebruikt als het ras dat gebruikt wordt van onbehandelde conventionele kwaliteit niet beschikbaar is in de database van Organicxseeds. Hij moet zijn controleorgaan de naam van de soort, het ras en de betrokken hoeveelheden meedelen.

3.4.3.4. *Conventioneel jong plantgoed (uit zaad)*

Jonge zaailingen (bijv. sla, prei, peterselie, enz.) waarvan de teeltcyclus een groeiseizoen duurt, mogen alleen worden gebruikt van biologische of omschakelingskwaliteit. Er mag geen afwijking worden toegestaan voor het gebruik van dit soort materiaal van conventionele kwaliteit.

Voor het gebruik van niet-biologische zaailingen voor teelten met een productiecycclus van meer dan één groeiseizoen, kunt u echter een afwijking aanvragen als het biologische aanbod onvoldoende is (bijvoorbeeld voor fruitbomen). Wanneer er geen biologische of omschakelingskwaliteit beschikbaar is, mag jong onbehandeld conventioneel plantgoed onder bepaalde voorwaarden worden gebruikt. Het gebruik van jong conventioneel plantgoed is onderworpen aan een vrijstelling of kennisgeving. De databank www.organicxseeds.com geeft aan of voor een plantensoort een ontheffing nodig is of dat een eenvoudige kennisgeving voldoende is.

3.4.3.5. *Behandeling van plantaardig teeltmateriaal*

Plantaardig teeltmateriaal mag alleen behandeld worden met producten of stoffen die zijn toegestaan op grond van bijlage I van Verordening (EU) 2021/1165. Wettelijk verplichte producten zijn echter toegestaan, in welk geval het perceel onderworpen is aan een nieuwe omschakelingsperiode.

3.4.4 . Voor de productie van plantaardig teeltmateriaal

Voor de productie van plantaardig teeltmateriaal (zaailingen, plantgoed, enz.) wordt alleen biologisch plantaardig teeltmateriaal gebruikt.

Wanneer geen biokwaliteit beschikbaar is, kunnen producenten een afwijking aanvragen om onbehandeld conventioneel zaaizaad of plantaardig teeltmateriaal te gebruiken en dit als bio op de markt te brengen als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Het plantaardig teeltmateriaal wordt na de oogst alleen behandeld met producten die zijn toegestaan voor de biologische landbouw. Als een chemische behandeling verplicht is (in toepassing van Verordening 2016/2031), wordt het perceel onderworpen aan een nieuwe omschakelingsperiode;
- Het startmateriaal is geen zaailing met een teeltcyclus van één groeiseizoen;
- Na het verplanten wordt de plant biologisch geteeld.

Wanneer moet ik de aanvraag indienen?

Vóór het wordt ingezaaid EN vanaf:

- 1 december voor de rassen die in de lente of de zomer van het volgende jaar worden ingezaaid of geplant;
- 1 september voor de rassen die in de herfst of de winter van het betrokken jaar worden ingezaaid of geplant;
- 1 december voor soorten die het volledige volgende jaar door worden ingezaaid.

Hoe dien ik de aanvraag in?

Bij voorkeur via Organicxseeds: u kunt uw afwijkingsaanvragen en kennisgevingen rechtstreeks invoeren op www.organicxseeds.com. De gebruikshandleiding is beschikbaar via de volgende link: <https://www.certisys.eu/nl/documenten/>. Neem bij twijfel contact op met de klantendienst ([09 245 82 36](tel:092458236)).

U kunt dit ook doen met behulp van het formulier "Aanvraag tot toelating of kennisgeving voor het gebruik van gangbaar zaaizaad of pootgoed" dat beschikbaar is op <https://www.certisys.eu/nl/documenten/>. Dit formulier dient volledig ingevuld te worden vooraleer de klantendienst het kan verwerken.

3.5.Paddenstoelen

Voor de teelt van paddenstoelen mogen substraten worden gebruikt op voorwaarde dat deze uitsluitend zijn samengesteld uit de volgende componenten:

- Stalmest en dierlijke mest;
 - a. *Hetzij afkomstig van biologische productie-eenheden of van omschakelingseenheden in het tweede jaar van hun omschakeling;*
 - b. *Hetzij afkomstig van niet-industriële veeteelt, uitsluitend wanneer het in punt 1 bedoelde product niet beschikbaar is en op voorwaarde dat die stalmest en dierlijke mest samen niet meer wegen dan 25% van het gewicht van alle componenten van het substraat, exclusief afdek materiaal en eventueel toegevoegd water, vóór compostering;*
- Andere landbouwproducten dan die vermeld in het eerste punt, afkomstig van biologische productie-eenheden;
- Turf die niet met chemische producten is behandeld;
- Hout dat na het kappen niet chemisch is behandeld;

- 📍 Minerale meststoffen en bodemverbeteraars voor gebruik in de biologische landbouw, water en grond.

3.6. Vergaring van wilde planten

De vergaring van wilde planten (en van delen daarvan) die op natuurlijke wijze in natuurgebieden, bossen en landbouwgebieden groeien, wordt als biologische productie beschouwd, op voorwaarde dat:

- Deze gebieden in ten minste de laatste drie jaar vóór de vergaring niet zijn behandeld met niet-toegestane stoffen;
- De vergaring de stabiliteit van de natuurlijke habitat en de instandhouding van de soorten in het betrokken gebied niet nadelig beïnvloedt.

4. Dierlijke productie

De Europese regelgeving bevat algemene normen voor alle dieren en specifieke normen voor runderen, paarden, schapen, geiten, varkens, pluimvee, hertachtigen, konijnen, bijen en aquacultuur. De gewestelijke regelgevingen bevatten ook aanvullende productieregels voor andere diersoorten.

We behandelen in deze gids alleen de normen voor runderen, paarden, schapen, geiten, varkens, leg- en vleeskippen. Voor ander pluimvee, konijnen, bijen, hertachtigen, kwartels, slakken en aquacultuur dient u rechtstreeks de Vlaamse en Europese regelgeving te raadplegen.

4.1. Keuze van rassen en stammen

Bij de selectie van rassen of stammen dient rekening te worden gehouden met de volgende factoren:

- 📍 Het vermogen van de dieren om zich aan te passen aan de plaatselijke omstandigheden;
- 📍 Hun vitaliteit en resistentie tegen ziekten;
- 📍 Bepaalde ziekten of specifieke gezondheidsproblemen die vaker voorkomen bij bepaalde rassen of stammen die worden gebruikt in de intensieve dierhouderij, zoals het stressyndroom bij varkens, het PSE-syndroom (bleek en week vlees met vochtuittrekking), acute dood, spontane abortus en een moeilijke worp die een keizersnede vereisen.

De voorkeur gaat uit naar inheemse rassen en stammen.

4.2. Belasting per hectare: maximum 170 kg N/ha voor veehouderijen

De biologische veeteelt is een grondgebonden productie.

De totale belasting aan dieren mag voor de eenheid niet meer bedragen dan 170 kg stikstof per hectare gebruikte landbouwoppervlakte (GLO) per jaar.

Voor deze berekening wordt het jaarlijkse gemiddelde genomen van alle dieren binnen de biologische eenheid en alle gronden van deze eenheid.

In het geval van aanvoer van andere dierlijke meststoffen moet de belasting worden verminderd om te voorkomen dat de totale stikstoftoevoer de limiet van 170 kg stikstof overschrijdt.

Wanneer deze dichtheid wordt overschreden, moet de overtollige meststof op beschikbare percelen van andere biologische bedrijven worden verspreid.

Tabel 1: Coëfficiënten voor de omrekening in kg stikstof voor Wallonië, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Groothertogdom Luxemburg

Klassen of soorten	Maximumaantal dieren per hectare (gelijk aan 170 kg N/ha/jaar)	Kg N /Dier
Melkkoeien	1,88	90,425
Zoogkoeien	2,57	66,148
Uitstootkoeien	2,57	66,148
Andere runderen ouder dan 2 jaar	2,57	66,148
Runderen jonger dan zes maanden	17,00	0
Vaarzen van 6 tot 12 maanden	6,07	28,006
Vaarzen van 1 tot 2 jaar	3,54	48,022
Stieren van 6 tot 12 maanden	6,80	25
Stieren van 1 tot 2 jaar	4,25	40
Schapen en geiten jonger dan 1 jaar	51,51	3,3
Schapen en geiten ouder dan 1 jaar	25,75	6,602
Paardachtigen van meer dan 600 kg	2,61	65,134
Paardachtigen tussen 200 en 600 kg	3,40	50
Paardachtigen tot 200 kg	4,85	35,051
Hertachtigen jonger dan 12 maanden	12,00	14,167
Hertachtigen ouder dan 12 maanden	6,00	28,333

Zeugen en drachtige zeugen Beren	11,33	15,004
Mestvarkens en gelten	21,79	7,802
Mestvarkens en gelten op biobeheerst strobed	37,77	4,501
Biggen (4 tot 10 weken oud)	89,47	1,9

Klassen of soorten	Maximumaantal dieren per hectare (gelijk aan 170 kg N/ha/jaar)	Kg N /Dier
Vleeskuikens (40 dagen)	629	0,27
Kippen legkippen of vrouwelijke fokdieren (343 dagen)	283	0,601
Jonge hennen (127 dagen)	629	0,27
Fokhanen	395	0,43
Eenden (75 dagen)	395	0,43
Ganzen (150 dagen)	395	0,3
Kalkoenen (85 dagen)	209	0,813
Parelhoen (79 dagen)	629	0,27
Vrouwelijke fokkonijnen (speenfase + vetmesting)	47,22	0,36
Mestkonijnen	531	0,32
Struisvogels en emoës	56,66	3
Kwartels	4250	0

Voor Vlaanderen kunnen we ons baseren op de excretiecijfers per diersoort uit de mestbank.

4.3. Voortplanting

De voortplanting berust op natuurlijke dekking. Kunstmatige inseminatie is toegelaten, maar klonen, het overbrengen van embryo's en het gebruik van hormonen om de ovulatie te regelen (synchroniseren of induceren van de bronst) niet.

Natuurlijke geboorten moet worden nagestreefd.

In het Waals Gewest geldt voor vleesvee dat na 3 jaar 30% van de geboorten natuurlijk moet zijn en na 5 jaar 80%.

Voor Vlaanderen gelden de volgende voorwaarden voor runderen bestemd voor de vleesproductie:

- a. Vanaf het vierde jaar na de start van de omschakeling van de dieren moet een percentage van minstens 30% natuurlijke geboorten bereikt worden;
- b. Vanaf het zesde jaar na de start van de omschakeling van de dieren moet het aantal natuurlijke geboorten meer dan 90% van het totale aantal geboorten bij runderen per productieve eenheid bedragen.

4.4. Teeltpraktijken, gebouwen en uitloop

4.4.1. Teeltpraktijken

Het personeel dat voor de dieren zorgt, heeft elementaire kennis en bekwaamheden met betrekking tot de gezondheid en het welzijn van de dieren. Praktijken zoals staart en tanden knippen, snavelkappen en onthoorning worden niet stelselmatig uitgevoerd in de biologische landbouw, en de voorkeur wordt gegeven aan het verwijderen van hoornknoppen bij jonge dieren. Om veiligheidsredenen of als ze bedoeld zijn om de gezondheid, het welzijn of de hygiëne van de dieren te verbeteren, mogen ze echter worden uitgevoerd met een vergunning die via het controleorgaan moet worden aangevraagd bij de bevoegde autoriteit. Het aanvraagformulier is beschikbaar via de volgende link: <https://www.certisys.eu/nl/documenten/>.

Fysieke castratie is toegelaten om de kwaliteit van de producten te waarborgen. Castratie moet worden uitgevoerd onder passende verdoving en/of pijnstilling en op een geschikte leeftijd door gekwalificeerd personeel.

Het knippen van de tanden van varkens en het knippen van de vleugels van bijenkoninginnen is verboden.

4.4.2 Huisvesting

De teeltpraktijken en de huisvestingsomstandigheden van de dieren moeten voldoen aan hun fysiologische en ethologische behoeften.

De isolatie, de verwarming en de ventilatie van het gebouw moeten garanderen dat de luchtcirculatie, de hoeveelheid stof, de temperatuur, de relatieve luchtvochtigheid en concentratie van gassen binnen limieten blijven die niet schadelijk zijn voor de dieren. Het gebouw moet beschikken over overvloedige natuurlijke verluchting en verlichting.

Stallen zijn niet verplicht, maar als er geen gebouwen zijn, moeten de dieren toegang hebben tot schuilplaatsen of schaduwrijke plekken.

De bezettingsdichtheid in gebouwen waarborgt het comfort en het welzijn van de dieren en houdt rekening met de specifieke noden van de soorten (die met name afhangen van de soort, het ras en de leeftijd van de dieren). Ze houdt ook rekening met de gedragsbehoeften van de dieren, die met name afhangen van de omvang van de groep en van het geslacht van

de dieren, en verzekert het welzijn van de dieren door hun een oppervlakte ter beschikking te stellen die hen in staat stelt op een natuurlijke manier rechtop te staan, vlot te gaan liggen, zich te draaien en te wassen, alle natuurlijk houdingen aan te nemen en hun natuurlijke bewegingen te verrichten, zoals zich uitrekken en met de vleugels klapperen.

Dieren mogen niet vastgebonden of afgezonderd worden.

Er zijn enkele afwijkingen van deze regel mogelijk:

- Voor individuele dieren: omwille van hun veiligheid of welzijn of om diergeneeskundige redenen, maar alleen voor beperkte perioden;
 - *Het dier beschikt over een verharde vloer en strooisel van stro of andere geschikte materialen;*
 - *Het dier kan zich gemakkelijk omdraaien en comfortabel over de hele lengte gaan liggen.*
- Voor runderen: zie punt 3.4.4.1.

4.4.2.1. Roosters en strooisel

Minstens de helft van de totale minimale bodemoppervlakte moet verhard zijn en mag dus niet bestaan uit roosters. De dieren moeten beschikken over ligruimte bedekt met strooisel dat bestaat uit stro of aangepaste natuurlijke materialen. Het strooisel mag verrijkt zijn met producten die gebruikt mogen worden in de biologische teelt.

Het aantal dieren in de stal bepaalt de benodigde oppervlakte, waarbij de helft van dit oppervlak moet verhard zijn.

4.4.2.2. Schoonmaak van gebouwen en materieel

Tabel 2: Toegelaten producten voor schoonmaak en ontsmetting van gebouwen en installaties voor vee teelt (met name uitrusting en werktuigen)

Kalium- en natriumzeep Water en stoom Kalkmelk Kalk Ongebluste kalk Natriumhypochloriet (vooral in de vorm van bleekwater)	Waterstofperoxide Natuurlijke plantenextracten met uitzondering van lijnzaadolie, lavendelolie en pepermuntolie Citroenzuur, perazijnzuur, mierenzuur, melkzuur en azijnzuur Alcohol	Formaldehyde Reinigings- en ontsmettingsproducten voor spenen en melkinstallaties
---	---	--

De positieve lijst van producten goedgekeurd door de FOD Volksgezondheid is beschikbaar op <https://www.health.belgium.be/nl/biociden> (Zie punt 12 // Verificatie van de grondstoffen).

Voor de bestrijding van insecten en andere schadelijke dieren mogen rodenticiden (uitsluitend in vallen) en toegelaten producten voor de behandeling van teelten gebruikt worden.

4.4.3. Uitloop

De algemene regel is dat alle dieren toegang moeten hebben tot buitenruimte en herbivoren tot een weidegrond om te grazen telkens wanneer de weers- en bodemomstandigheden het toelaten.

Voor Vlaanderen is hiervoor geen strikte limiet vastgelegd in de wetgeving, maar de biologische productie van herbivoren moet gebaseerd zijn op een maximaal gebruik van de weiden. We verwijzen hiervoor naar de aanbevelingen van Bioforum Vlaanderen (indicatieve waarde van maximaal 10 melkgevende koeien per hectare weiland).

In Wallonië:

- De maximale begrazingsdichtheid voor herbivoren mag niet hoger zijn dan 6 GVE/ha grasland op een bepaald moment;
- Maximaal 50% van het oppervlak van de buitenruimte mag gedeeltelijk overdekt zijn;
- De ruimte voor varkens mag tot maximaal 75% overdekt zijn als de helft van de omtrek open is. De hoogte onder de kroonlijst is vastgesteld op minimaal 2,5 meter;
- De omschakelingsperiode voor buitenruimtes voor niet-herbivore soorten kan worden ingekort tot 1 jaar als uit een analyse blijkt dat er geen residuen zijn van producten die niet zijn toegestaan voor de biologische landbouw. De bodemanalyse wordt uitgevoerd door het controleorgaan.

4.4.4. Zoogdieren

Wanneer herbivoren tijdens de graastijd toegang hebben tot het weiland en de dieren binnen de gebouwen bewegingsvrijheid genieten, moeten ze in de winter niet noodzakelijk toegang hebben tot buitenruimte.

4.4.4.1. Runderen en paardachtigen

Stieren ouder dan één jaar moeten toegang hebben tot de weide of tot een plek in de openlucht. Kalveren ouder dan een week mogen niet in individuele boxen worden gehouden.

Aangebonden runderen: Het aanbinden of afzonderen van dieren is verboden, tenzij deze maatregelen betrekking hebben op individuele dieren gedurende een beperkte periode en gerechtvaardigd zijn om veiligheids-, welzijns- of diergeneeskundige redenen.

Er geldt een afwijking op deze regel voor kleine bedrijven met maximaal 50 volwassen runderen, op voorwaarde dat de dieren minstens twee keer per week toegang hebben tot de buitenruimte.

In het Waalse Gewest mogen runderen worden aangebonden. De dieren

waarmee rekening moet worden gehouden zijn mannelijke dieren (ossen of stieren) ouder dan 2 jaar en nullipara vrouwelijke dieren (melkgevende koeien, droogstaande koeien en uitstootkoeien).

In Vlaanderen moeten marktdeelnemers die dieren willen aanbinden en aan de bovenstaande voorwaarden voldoen, een aanvraag indienen bij hun controleorgaan aan de hand van het aanvraagformulier van het Agentschap voor Landbouw en Zeevisserij. Deze aanvraag moet elk jaar hernieuwd worden.

Tabel 3: Minimale oppervlakte van gebouwen en uitloop voor runderen en paardachtigen

	Levend gewicht (kg) of leeftijd	Binnenruimte (voor de dieren netto m² /dier beschikbare oppervlakte)	Buitenruimte (bewegingsruimte, behalve weidegrond) m² /dier
Fok- en mestrunderen en paardachtigen	Tot 100 kg	1,5	1,1
	Tot 200 kg	2,5	1,9
	Tot 350 kg	4,0	3
	Meer dan 350 kg	5 met een minimum van 1 m²/100 kg	3,7 met een minimum van 0,75 m² /100 kg
Melkkoeien		6	4,5
Fokstieren		10	30

4.4.4.1. Schapen en geiten

Tabel 4: Minimale oppervlakte van gebouwen en uitlopen voor schapen en geiten

	Binnenruimte (voor de dieren beschikbare netto oppervlakte) m²/dier	Buitenruimte (bewegingsruimte, behalve weidegrond)
Schapen of geiten	1,5	2,5
Schapen- of geitenlammeren	0,35	0,5

4.4.4.2. **Varkens**

Tabel 5: Minimale oppervlakte van gebouwen en uitloop voor varkens

	Minimaal levend gewicht (kg) of leeftijd of geslacht	Binnenruimte (voor de dieren beschikbare netto oppervlakte) m²/dier	Buitenruimte (bewegingsruimte, behalve weidegrond) m²/dier
Zogende zeugen met biggen van maximum 40 dagen		7,5 per zeug	2,5
Mestvarkens	Meer dan 35 kg en minder dan 50 kg	0,8	0,6
	Van 50 kg tot 85 kg	1,1	0,8
	Van 85 kg tot 110 kg	1,3	1
	Meer dan 110 kg	1,5	1,2
Biggen	Minder dan of gelijk aan 35 kg	0,6	0,4
Biggen		0,8	
Fokvarkens	Zeugen	2,5	1,9
	Beren	6,0	8,0
	Hok voor natuurlijke dekking	10,0	

De varkens moeten toegang hebben tot buitenruimte en ze moeten kunnen wroeten.

De ruimtes in de openlucht moeten aangenaam zijn voor varkens. Waar mogelijk wordt de voorkeur gegeven aan een perceel met bomen of een bos.

De buitenruimten bieden buitenklimaat, toegang tot beschutting en faciliteiten om de dieren in staat te stellen hun lichaamstemperatuur te reguleren.

Zeugen moeten in groepen worden gehouden en toegang hebben tot uitloop of een buitenruimte, behalve aan het einde van de dracht en tijdens de zoogperiode.

Zeugen mogen tijdens de werp- en zoogperiode (maximaal 28 dagen in totaal) binnen worden afgezonderd. Tijdens deze afzonderingsperiode moeten zeugen zich vrij kunnen bewegen in hun box en mogen hun bewegingen slechts gedurende korte perioden worden beperkt.

4.4.5. Pluimvee

4.4.5.1. Huisvesting

Voor alle pluimvee moeten de gebouwen aan de volgende minimumvoorwaarden voldoen:

- Minstens een derde van het oppervlak moet dicht zijn en bedekt worden met strooisel zoals stro, houtkrullen, zand of turf;
- De buitenomtrek van de pluimveestal is voorzien van in/uitgangsluiken die rechtstreeks toegang geven tot voor de dieren toegankelijke openluchtruimten van voldoende grootte en met een minimumhoogte van 4 m per 100 m² staloppervlak;
- Ongeacht de oppervlakte mag een pluimveestal niet meer dan 4.800 kippen of 3.000 legkippen tellen;
- De totale bruikbare oppervlakte van pluimveestallen bestemd voor de vleesproductie op een productie-eenheid mag niet meer dan 1.600 m² bedragen;
- In pluimveestallen voor legkippen moet een voldoende groot deel van het oppervlak dat toegankelijk is voor de kippen worden voorbehouden voor het opvangen van uitwerpselen.

In het Waalse Gewest is voor legkippen de maximale afstand van het dichtstbijzijnde luik tot eender welk punt in het gebouw vastgesteld op 15 meter.

Tabel 6: Minimale oppervlakte in pluimveestallen

		Binnenruimte		
		Aantal dieren/m ² (maximum)	Cm zitstok/dier (minimum)	Nest (minimum)
Legkippen		6	18	7 leghennen per nest of, in het geval van een gemeenschappelijk nest, 120 cm ² per kip
Jonge kippen bestemd voor de leg	6 tot 12 weken	Maximaal 21 kg levend gewicht/m ² .		
	12 tot 18 weken	10		
Slachtkippen (in vaste installaties)		Maximaal 21 kg levend gewicht/m ² .	Alle zitstokcombinaties 5cm/vogel of verhoogde platformen 25cm ² /vogel vanaf 01/01/2025	

Slachtkippen (in mobiele installaties) *	16 in mobiele pluimveestallen met een maximaal gewicht van 30 kg levend gewicht/m ²		
--	--	--	--

* *Mobiele pluimveestallen mogen worden gebruikt op voorwaarde dat ze regelmatig worden verplaatst tijdens de productiecyclus en minstens tussen twee opfokcycli voor een groep pluimvee, zodat de dieren toegang hebben tot de vegetatie.*

Voor het Waalse Gewest: het gebruik van mobiele pluimveestallen voor het fokken van legkippen is toegestaan op voorwaarde dat ze uitgerust zijn met wielen en minstens om de 10 dagen verplaatst worden, over een afstand die minstens gelijk is aan tweemaal de lengte van het gebouw. Voor controledoelinden moet de producent de data en plaatsen van de verplaatsingen registreren. Bovendien moet elke mobiele eenheid op de grond gemeten een oppervlakte van maximaal 36 m² hebben en te allen tijde over een grasterrein voor zichzelf beschikken met een totale oppervlakte van 4 m² per dier.

Voor Vlaanderen: mobiele pluimveestallen worden minstens tussen twee partijen pluimvee verplaatst. De bezettingsdichtheid van mestpluimvee mag worden verhoogd tot maximaal 30 kg levend gewicht per m² op voorwaarde dat het vloeroppervlak van de mobiele pluimveestal niet meer dan 150 m² bedraagt.

a. Veranda's

De installaties zijn uitgerust met toegangsluiken tussen het binnengebouw en de veranda (2m aan luiken/100m² gebouw) en tussen de veranda en het buitengedeelte (4m luiken/100m² gebouw).

Bij de berekening van de bezettingsdichtheid en de minimale oppervlakte van het gebouw en de uitloop mag geen rekening worden gehouden met de oppervlakte van de veranda.

Een bijgebouw in de openlucht mag echter wel meegeteld worden als het zodanig overdekt en geïsoleerd is dat de omstandigheden anders zijn dan buiten en het 24 uur per dag toegankelijk is.

De veranda wordt niet meegeteld bij de berekening van de maximale totale bruikbare oppervlakte van pluimveestallen bestemd voor het vetmesten van pluimvee, die is vastgesteld op 1.600 m².

b. Gebouwen met meerdere verdiepingen

Gebouwen met meerdere verdiepingen zijn alleen toegestaan voor legkippen, toekomstige legkippen, ouderdieren Gallus gallus en mannelijke legkippen. Het maximum aantal verdiepingen is 3 verdiepingen bruikbaar oppervlak, inclusief de vloer.

Een opvangsysteem voor uitwerpselen is verplicht voor de bovenverdiepingen en het moet mogelijk zijn om dieren op alle niveaus te controleren.

Pluimvee moet makkelijk toegang hebben tot alle verdiepingen en de luiken naar buiten.

In Wallonië worden de volgende oppervlakken niet als

bruikbare oppervlakken beschouwd:

- Oppervlakken van minder dan 30 cm breed;
- Oppervlakken met een helling van meer dan 14%;
- Oppervlakken met een overhang van minder dan 45 cm;
- Nesten en zitstokken.

c. **Gebouwen met meerdere compartimenten**

Gebouwen met meerdere compartimenten moeten zodanig ontworpen zijn om het contact tussen de compartimenten te beperken en te voorkomen dat dieren van verschillende compartimenten zich met elkaar vermengen in de pluimveestal.

Voor ander mestpluimvee dan de *Gallus gallus* worden de compartimenten gescheiden door dichte tussenschotten. Deze dichte tussenschotten zorgen voor een volledige fysieke afscheiding, van de vloer tot het dak van het gebouw, van elk compartiment van de pluimveestal.

Voor ouderdieren *Gallus gallus*, leghennen, jonge hennen, leghanen en mestpluimvee *Gallus gallus* zijn de compartimenten gescheiden door dichte tussenschotten of halfdichte tussenschotten of netten of gaas.

4.4.5.2. **Kunstlicht**

Voor legkippen kan natuurlijk licht kunstmatig worden aangevuld tot maximaal 16 uur licht per dag, met een ononderbroken nachtelijke rustperiode zonder kunstlicht van ten minste 8 uur.

4.4.5.3. **Uitloop voor pluimvee**

Pluimvee moet toegang hebben tot een openluchtruimte bedekt met vegetatie voor ten minste een derde van hun leven als de klimatologische omstandigheden, de bodemgesteldheid en de wettelijke gezondheidsvoorschriften dit toestaan.

In het Waalse Gewest is de toegang tot de openluchtruimte permanent wanneer de weersomstandigheden het toelaten.

- Wanneer de buitentemperatuur hoger is dan 0°C (buitentemperatuur gemeten ter hoogte van de opening van het luik), moeten alle hennen, leghennen en

mestpluimvee vanaf de leeftijd van 6 weken toegang hebben tot de buitenren. In dit geval moeten de uitloopluiken uiterlijk om 10.00 uur en tot de schemering open zijn;

- Wanneer de buitentemperatuur lager is dan of gelijk is aan 0°C of wanneer de openluchtruimte bedekt is met sneeuw of onder water staat, mogen de uitgangsluiken gesloten blijven. In dit geval registreert de marktdeelnemer de reden voor de sluiting van de luiken nog dezelfde dag, uiterlijk om 10 uur 's ochtends;
- Wanneer een pluimveebedrijf is gevestigd in een gebied waar ophokplicht is opgelegd door een permanent verbod van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, geldt de verplichting om een openluchtruimte te hebben nog steeds en moet de toegang tot de openluchtruimte mogelijk worden gemaakt door alle vormen van bescherming die het mogelijk maken om aan de voorgeschreven gezondheidsmaatregelen te voldoen.

De openluchtruimten bestaan uit een grote verscheidenheid aan planten en zijn zodanig aangelegd dat ze pluimveevriendelijk zijn.

In het Waals Gewest:

- De hele openluchtruimte moet bezaaid zijn met gras met uitzondering van een strook van maximaal 3 m aan het luik;
- Er is een overgangszone voorzien, bestaande uit een lijn van lage begroeiing die het pluimvee naar de rest van de openluchtruimte leidt;
- De afstand tussen twee inrichtingen mag nooit meer dan 25 m bedragen;
- Minstens de helft van de omtrek van de uitloopren wordt begrensd door een haag.

Voor gebouwen met meerdere compartimenten moet de scheiding binnen worden doorgetrokken naar buiten zodat de dieren zich niet vermengen.

De vegetatie in openluchtruimten moet regelmatig worden onderhouden om een teveel aan nutriënten te voorkomen.

De openluchtruimten mogen zich niet verder uitstrekken dan 150 m van het dichtstbijzijnde in- en uitloopluk. Het mag zich echter wel tot 350 m van het dichtstbijzijnde luik uitstrekken indien er voldoende beschuttingen tegen slecht weer en roofdieren op regelmatige afstanden over het hele oppervlak van de openluchtruimte zijn verspreid (met een minimum van 4 schuilplaatsen per hectare).

In het Waalse Gewest moeten de beschuttingen gemaakt zijn van duurzaam, weerbestendig materiaal wanneer de openluchtruimte langer is dan 150 m. Elke beschutting moet een minimale oppervlakte hebben van 4 m² en het dak moet minimaal 50 cm hoog zijn.

Voor Vlaanderen: De openluchtruimte mag zich niet verder uitstrekken dan 150 m van de dichtstbijzijnde opening naar het kippenhok. Een uitbreiding tot 350 m vanaf de dichtstbijzijnde opening naar het gebouw is echter toegestaan op voorwaarde dat er voldoende ruimte is die beschutting biedt.

4.4.5.4. Sanitaire leegstand

De buitenren moeten telkens na het houden van een partij pluimvee leeggemaakt worden.

In Wallonië bedraagt deze periode minstens 6 weken om de vegetatie te laten terug groeien en om gezondheidsredenen.

Tabel 7: Minimale uitloopoppervlakte voor pluimvee

	Buitenruimte (m² bij toerbeurt beschikbare oppervlakte/dier)
Legkippen	4, op voorwaarde dat de grens van 170 kg N/ha/jaar niet wordt overschreden
Jonge kippen bestemd voor de leg	1 m² per dier
Slachtkippen (in vaste pluimveestallen)	4 per slachtkip op voorwaarde dat het maximum van 170 kg N/ha/jaar niet wordt overschreden
Slachtkippen (in mobiele pluimveestallen)	2,5 op voorwaarde dat het maximum van 170 kg N/ha/jaar niet wordt overschreden

4.4.5.5. Slachtleeftijd van kippen

De minimale slachtleeftijd voor kippen bedraagt 81 dagen.

Bij gebruik van traaggroeiende rassen kan deze leeftijd worden verlaagd tot 70 dagen.

Deze traaggroeiende rassen zijn:

	
SA 51 x XL44	SA51 en XL44
	SA51 x X44B
	JA57 x I66C
	Kabir 277 x GGKNN
	Kabir 99 x GGKNN

4.5. Voeding

4.5.1. Basisprincipe: biovoerders

De dieren krijgen biologisch of omschakelingsvoeder dat voldoet aan hun voedingsbehoeften in de verschillende stadia van hun ontwikkeling.

De grondstoffen van diervoeder afkomstig van planten, algen, dieren of gist moeten biologisch zijn.

4.5.2 Verbod op rantsoenering en dwangvoeding

- Het is niet toegestaan om diervoeder te rantsoeneren in het kader van de dierlijke productie, tenzij dit om diergeneeskundige redenen gerechtvaardigd is;
- De dieren mogen niet worden gehouden in omstandigheden of onderworpen aan een regime dat kan leiden tot bloedarmoede;
- Bij het vetmesten worden de normale voedingspatronen van elke soort en het welzijn van de dieren in alle fasen van het proces gerespecteerd. Dwangvoeding is verboden.

4.5.3. Verbod op groeifactoren

Het gebruik van synthetische groeifactoren en aminozuren is verboden.

4.5.4. Voeder van het bedrijf of uit de regio

Het voeder moet voornamelijk afkomstig zijn van de boerderij waar de dieren worden gehouden of, als dat niet mogelijk is, uit dezelfde regio.

In het Waalse Gewest wordt de regio voor alle soorten als volgt gedefinieerd:

- Het volledige grondgebied van België en het Groothertogdom Luxemburg;
- In Frankrijk, de regio's Hauts-de-France, Normandië, Ile de France en Grand-Est;
- In Duitsland, de deelstaten Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Hessen, Saarland en Baden-Württemberg en;
- In Nederland de regio's Zuid-Nederland, West-Nederland en Oost-Nederland.

In het Vlaams Gewest wordt de regio gedefinieerd als het grondgebied van de Europese Unie.

Voor herbivoren moet minstens 70% van het voeder van de boerderij zelf komen of, als dit niet mogelijk is, geproduceerd worden in samenwerking met andere biologische boerderijen die voornamelijk in dezelfde regio liggen.

Voor varkens en pluimvee is minstens 30% van het voeder afkomstig van de productie-eenheid zelf of, als dit niet mogelijk is, wordt het in dezelfde regio geproduceerd in samenwerking met andere biologische landbouwbedrijven of diervoederbedrijven.

4.5.5. Verbod op genetisch gewijzigde organismen

Dierenvoeders, samengestelde voeders voor dieren, grondstoffen voor dierenvoeders, voedingsadditieven voor dieren en productiehulpstoffen voor dierenvoeders moeten gemaakt zijn zonder gebruik te maken van genetisch gewijzigde organismen en van producten die van dergelijke organismen afgeleid zijn.

Als de veeteler niet-biologische producten moet aankopen, dan moet hij zich ervan vergewissen dat ze ggo-vrij zijn en niet door ggo's geproduceerd zijn (attest noodzakelijk voor organische additieven).

4.5.6. Niet-biologische grondstoffen die zijn toegestaan in de biologische veeteelt

Alleen de niet-biologische grondstoffen van plantaardige en dierlijke oorsprong of op basis van gist die zijn opgenomen in bijlage III, deel A, punt 2, van Verordening (EU) 2021/1165 zijn toegestaan.

4.5.7. Niet-biologische eiwitrijke grondstoffen: uitsluitend voor varkens en pluimvee en maximum 5%

Als de veeteler onmogelijk aan eiwitrijke grondstoffen kan geraken die uitsluitend uit de biologische productiewijze afkomstig zijn, mag de bevoegde autoriteit hem toestaan om een beperkte hoeveelheid conventionele eiwitrijke grondstoffen van plantaardige of dierlijke oorsprong te gebruiken (alleen voor het voederen van varkens < 35 kg en jong pluimvee).

Alleen eiwitrijke grondstoffen die zonder chemische oplosmiddelen zijn geproduceerd of bereid, mogen worden gebruikt. De veeteler moet de bewijsstukken bijhouden die aantonen dat het gebruik van deze grondstoffen noodzakelijk is.

Berekend op jaarbasis mag het maximumpercentage niet-biologische landbouwproducten niet hoger zijn dan 5% per jaar tot 31/12/2026 (berekend als percentage droge stof van de landbouwproducten).

In het Waals Gewest:

Aangezien biologische eiwitrijke grondstoffen niet in voldoende hoeveelheden beschikbaar zijn, heeft het Waalse Gewest deze afwijking toegestaan.

Pluimvee van minder dan 18 weken wordt beschouwd als jong pluimvee.

In het Groothertogdom Luxemburg:

Het voeren van niet-biologisch eiwitrijk voeder aan jonge varkens en pluimvee is niet toegestaan.

4.5.8 Toegelaten grondstoffen van minerale oorsprong voor diervoeders

Alleen grondstoffen van minerale oorsprong die zijn opgenomen in bijlage III, deel A, punt 1 van Verordening (EU) 2021/1165 zijn toegelaten.

4.5.9. Toegelaten additieven voor diervoeders

Alleen de toevoegingsmiddelen en technische hulpstoffen die zijn opgenomen in bijlage III, deel B van

Verordening (EU) 2021/1165 zijn toegelaten.

4.5.10. Producten in omschakeling

Producten uit het tweede jaar van omschakeling naar de biologische landbouw (C2) mogen tot maximaal 25% van het rantsoen gebruikt worden. Als ze afkomstig zijn van de boerderij waar de dieren worden gehouden, wordt dit percentage verhoogd tot 100% (berekend als percentage van de droge stof van de plantaardige producten).

Het is ook mogelijk om de dieren te voeren met voeder van een perceel in het eerste omschakelingsjaar. De voorwaarden hiervoor zijn:

- Maximaal 20% van het jaarrantsoen;
- Alleen afkomstig van de boerderij;
- Alleen van meerjarige voedergewassen of eiwitgewassen van eenjarige gewassen die worden ingezaaid nadat het perceel in omschakeling is gegaan. Dit wordt per jaar berekend als percentage droge stof van de plantaardige producten.

Als C2- en C1-voeders tegelijkertijd worden gebruikt, is het maximale cumulatieve percentage van voor deze twee soorten voedsel vastgelegd op 25%.

4.5.11. Beperking van de hoeveelheden concentraat

Voor herkauwers moet ten minste 60% van de droge stof afkomstig zijn uit ruwvoerders. Voor de melkproductie mag dat percentage in het begin van de lactatieperiode gedurende maximum 3 maanden tot 50% teruggebracht worden.

4.5.12. Ruwvoeder voor varkens en pluimvee

Vers, gedroogd of ingekuild ruwvoer wordt toegevoegd aan het dagelijkse rantsoen van varkens en pluimvee.

Wanneer pluimvee binnen wordt opgesloten als gevolg van beperkingen of verplichtingen die zijn opgelegd op grond van wetgeving van de Unie, moet er te allen tijde voldoende ruwvoer beschikbaar zijn.

Ook als het beschikbare voeder in de open lucht beperkt is (bijv. bij sneeuw, droogte, enz.), wordt er extra voedsel in de vorm van ruwvoer toegevoegd aan het dieet van het pluimvee.

4.5.13. Voeding van jonge zoogdieren: moedermelk

Alle jonge zoogdieren worden bij voorkeur gevoed met moedermelk eerder dan met andere natuurlijke melk gedurende een minimumperiode vanaf de geboorte:

- Van 3 maanden voor runderen, paardachtigen en hertachtigen;
- Van 45 dagen voor schapen en geiten;
- Van 40 dagen voor varkens;

 Van 42 dagen voor konijnen.

Het gebruik van vervangingsmiddelen voor melk die synthetische chemische bestanddelen of bestanddelen van plantaardige oorsprong bevatten, is tijdens deze periode verboden.

4.6.Ziektepreventie en diergeneeskundige zorgen

4.6.1. Preventie

De preventie van ziekten is gebaseerd op:

- De selectie van rassen en stammen;
- De beheerpraktijken van de dierhouderij;
- Kwaliteitsvol diervoeder;
- Beweging;
- Een gepaste teeltdichtheid en;
- Een aangepaste huisvesting met degelijke hygiënische omstandigheden.

De ruimtes, hokken, uitrusting en gereedschap worden naar behoren gereinigd en ontsmet om kruisbesmetting en de ontwikkeling van ziektedragende organismen te voorkomen. Uitwerpselen, urine en niet opgegeten of verspreid voeder worden zo vaak als nodig verwijderd om geurhinder te beperken en te voorkomen dat insecten of knaagdieren worden aangetrokken.

Diergeneeskundige zorgen

Wanneer een dier ziek wordt of gewond raakt, ondanks preventieve maatregelen om de gezondheid van de dieren te waarborgen, wordt het onmiddellijk behandeld.

4.6.2. Fytotherapie, homeopathie, behandeling met spoorelementen en mineralen

Behandelingen met fytotherapeutische en homeotherapeutische producten, spoorelementen, mineralen en voedingsadditieven genieten de voorkeur op synthetische chemische allopathische medicijnen voor diergeneeskundig gebruik of antibiotica, op voorwaarde dat ze een reëel therapeutisch effect hebben op de betreffende diersoort en op de aandoening waarvoor de behandeling is voorzien.

4.6.3. Synthetische chemische allopathische middelen en antibiotica: curatief en op voorschrift van een veearts

Wanneer het gebruik van fytotherapeutische, homeopathische of andere producten ontoereikend is, mogen indien nodig synthetische chemische allopathische medicijnen en met name antibiotica en vermiciden worden gebruikt als aan de volgende voorwaarden voldaan is:

- De behandeling moet voorgeschreven zijn door een veearts;
- Het betreffende dier of de partij moet duidelijk geïdentificeerd worden;
- De behandeling (soort product, werkzame stof, diagnosedetails, dosering, toedieningswijze, duur van de behandeling, wettelijke wachttijd) moet in het veeboek genoteerd worden en de documenten die ze rechtvaardigen moeten bewaard worden (voorschrift van de veearts);
- Voor de verkoop als bioproduct wordt de wettelijke wachttijd verdubbeld en bedraagt deze ten minste 48 uur.

In Wallonië is het gebruik van synthetische chemische allopathische geneesmiddelen, bolussen van synthetische chemische allopathische moleculen of antibiotica voor preventieve doeleinden verboden, d.w.z.:

- Op een dier dat geen symptomen vertoont;
- Zonder of voordat een gezondheidsprobleem is gediagnosticeerd;
- Wanneer de behandeling herhaaldelijk en collectief wordt toegepast op een categorie van dieren, behalve wanneer de behandeling wettelijk verplicht is.

4.6.4. Inenting: toegelaten

Het gebruik van immunologische diergeneeskundige medicijnen is toegelaten.

4.6.5 Groeistimulatoren en hormonen: verboden

Het gebruik van stoffen die bedoeld zijn om de groei of de productie te stimuleren (met inbegrip van antibiotica, coccidiostatica en andere kunstmatige hulpmiddelen die de groei stimuleren), evenals het gebruik van hormonen of analoge stoffen om de voortplanting te beheersen of voor andere doeleinden (bijvoorbeeld om de bronst op te wekken of te synchroniseren) zijn verboden.

4.6.6. Wettelijk verplichte behandelingen

De wettelijk verplichte behandelingen van dieren, gebouwen en installaties zijn toegelaten.

4.6.7. Declassering van behandelde dieren

Indien een dier of een groep dieren, met uitzondering van inenting, behandelingen tegen parasieten en verplichte uitroeiingsplannen, in de loop van twaalf maanden meer dan drie behandelingen krijgt met synthetische chemische allopathische medicijnen voor diergeneeskundig gebruik of antibiotica, of meer dan één behandeling indien hun productieve levenscyclus minder dan een jaar is, mogen de betrokken dieren of de producten die van deze dieren afkomstig zijn niet meer verkocht worden als zijnde biologische producten en vallen de dieren onder een nieuwe omschakeling.

Screening

Wanneer de dieren afkomstig zijn van niet-biologische productie-eenheden, gelden speciale maatregelen, zoals screeningtests of quarantaine, afhankelijk van de lokale omstandigheden.

4.7.Aankoop van niet-biologische dieren: maxima en omschakelingsperiode

Wanneer geen biologische dieren beschikbaar zijn of wanneer deze dieren niet voldoen aan de kwalitatieve of kwantitatieve behoeften van de landbouwer, mogen de bevoegde autoriteiten bij wijze van uitzondering toestaan dat niet-biologisch gehouden dieren in een biologische productie-eenheid worden binnengebracht. In dat geval moet echter aan de onderstaande voorwaarden worden voldaan.

Tabel 8: Niet-biologische dieren die in biologische bedrijfseenheden mogen worden ingebracht

Diersoorten en voorwaarden	Omschakelingsperiode
<p>Runderen, paardachtigen</p> <p>Vernieuwing:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mannelijke fokdieren</i> • <i>Nullipara vrouwelijke dieren voor de uitbreiding of vernieuwing van de kudde, met een maximum van 10%* van de volwassen veestapel per jaar.</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>In het geval van rassen die dreigen verloren te gaan, zoals gedefinieerd in artikel 28 van Verordening 1305/2013, hoeven de dieren niet noodzakelijk nullipara te zijn.</i> <p>Samenstelling voor de eerste keer:</p> <p>Kalveren, veulens van maximum 6 maanden voor de eerste samenstelling van een veestapel of kudde</p>	<p>Voor het vlees: 12 maanden (met ten minste driekwart van hun leven)</p> <p>Voor de melk: 6 maanden</p>

<p>Varkens</p> <p>Vernieuwing:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mannelijke fokdieren</i> • <i>Nullipara vrouwelijke dieren voor de uitbreiding of vernieuwing van de kudde, met een maximum van 20%* van de volwassen veestapel per jaar***.</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>In het geval van rassen die dreigen verloren te gaan, zoals gedefinieerd in artikel 28 van Verordening 1305/2013, hoeven de dieren niet noodzakelijk nullipara te zijn.</i> <p>Samenstelling voor de eerste keer:</p> <p><i>Biggen die minder dan 35 kg moeten wegen, voor de eerste samenstelling van een veestapel of kudde.</i></p>	<p>6 maanden</p>
<p>Schapen en geiten</p> <p>Vernieuwing:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mannelijke fokdieren</i> • <i>Nullipara vrouwelijke dieren voor de uitbreiding of vernieuwing van de kudde, met een maximum van 20%* van de volwassen veestapel per jaar***</i> <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>In het geval van rassen die dreigen verloren te gaan, zoals gedefinieerd in artikel 28 van Verordening 1305/2013, hoeven de dieren niet noodzakelijk nullipara te zijn.</i> <p>Samenstelling voor de eerste keer:</p> <p><i>Lammeren en geitenlammeren tot maximum 60 dagen oud voor de eerste samenstelling van een veestapel of kudde.</i></p>	<p>6 maanden</p>
<p>Jonge kippen bestemd voor de leg</p> <p><i>Binnengebracht op een leeftijd van maximaal 3 dagen, voor de samenstelling, vernieuwing of wedersamenstelling van de kudde, bij gebrek aan biologische dieren.</i></p>	<p>Voor de eieren</p> <p>6 weken</p>
<p>Kuikens voor de productie van slachtkippen</p> <p><i>Binnengebracht op een leeftijd van maximaal 3 dagen, voor de samenstelling, vernieuwing of</i></p>	<p>Voor het vlees 10 weken</p>

wedersamenstelling van de kudde, bij gebrek aan biologische dieren.

 In het geval van een hoog sterftcijfer als gevolg van ziektes of rampen kan een afwijking worden aangevraagd bij het Waals Gewest via het controleorgaan.

* Dit percentage kan worden verhoogd tot 40% in het geval van een aanzienlijke uitbreiding, een verandering van ras of specialisatie. ** Voor eenheden met minder dan 10 paardachtigen of runderen is de vernieuwing beperkt tot één dier per jaar. *** Voor eenheden met minder dan 5 varkens, schapen, geiten of konijnen is de vernieuwing beperkt tot één dier per jaar.

Voor het binnenbrengen van conventionele dieren moet de bevoegde autoriteit een afwijking toestaan. De aanvraagformulieren voor afwijkingen zijn beschikbaar via de volgende link: <https://www.certisys.eu/nl/documenten/> 4

 De beslissing is gebaseerd op het al dan niet beschikbaar zijn van biologische dieren (beschikbaar op <https://bio.easy-agri.com/>). Deze site wordt erkend als de wettelijke basis voor Wallonië.

5. Biologische en niet-biologische productie

Wanneer in hetzelfde bedrijf een biologische en niet-biologische productie wordt gehouden, moeten de percelen en opslagruimten duidelijk van elkaar gescheiden zijn.

Bovendien wordt het bedrijf als geheel aan controle onderworpen.

5.1. Plantaardige productie

In principe wordt een boerderij voor 100% volgens de biologische productie beheerd.

Rassen kunnen enkel zowel biologisch als conventioneel worden geteeld als:

- De biologische en niet-biologische productie-eenheden duidelijk gescheiden zijn;
- Het gaat om verschillende rassen die gemakkelijk te onderscheiden zijn.

Planten worden beschouwd als gemakkelijk te onderscheiden als het variëteiten zijn die bij een eenvoudige visuele inspectie, zowel op het veld als na de oogst, onmiskenbaar te onderscheiden zijn op basis van kleur, vorm, grootte, textuur of andere kenmerken die eigen zijn aan de verschillende variëteiten.

Verschillende oogstdata zijn op zichzelf niet voldoende om te voldoen aan de voorwaarde van een effectieve scheiding van de productie-eenheden.

Het doel van de gewassen (bijv. graan of kuilvoer) en de zuivere of gemengde aard ervan

zijn op zich niet voldoende om te voldoen aan de voorwaarden om het verschil en onderscheid tussen de variëteiten te kunnen maken.

Er zijn twee uitzonderingen op deze regel zijn toegelaten:

- Biologische en niet-biologische rassen die niet gemakkelijk van elkaar te onderscheiden zijn, mogen tijdelijk worden geteeld in het geval van blijvende teelten indien:
 - Het omschakelingsplan binnen 5 jaar voltooid is;
 - De oogsten 48 uur van tevoren worden aangekondigd;
 - De hoeveelheden in realtime worden geregistreerd;
 - Het omschakelingsplan en de scheidingsmaatregelen elk jaar worden gevalideerd door het controleorgaan.

Opmerking: Het mag gaan om dezelfde variëteiten.

- Dit is ook mogelijk voor onderzoeks- en onderwijscentra, kwekerijen, zaadvermeerderaars of veredelaars. In dit geval is de verplichting om gemakkelijk te onderscheiden rassen te hebben niet van toepassing.

5.2.Dierlijke productie

In de veehouderij mogen dezelfde soorten niet biologisch en conventioneel worden gehouden op hetzelfde bedrijf, behalve in het geval van onderzoeks- en onderwijsactiviteiten met passende maatregelen.

 In het Waalse Gewest worden twee boerderijen als afzonderlijk beschouwd als de juridische structuur en de gezondheidsentiteit (het Sanitel-nummer) verschillend zijn.

5.2.1. Beweiding van biopercelen met conventionele dieren

Niet-biologische dieren mogen biologisch weiland jaarlijks gedurende een beperkte periode gebruiken, indien:

- Ze voortkomen uit landbouwstelsels die toelagen voor milieuvriendelijke landbouw kunnen genieten;
- En de biologische dieren zich niet gelijktijdig op de betreffende weilanden bevinden;
- En het om verschillende soorten gaat.

De landbouwer dient in dit geval de bewijsstukken te bewaren.

Voor boerderijen gevestigd in het Waalse Gewest is de periode niet langer dan 2 maanden.

6. Omschakeling

De omschakelingsperiode begint ten vroegste wanneer de marktdeelnemer zijn activiteit heeft aangemeld bij de bevoegde autoriteiten (controleorgaan, ministerie) en zijn dossier volledig is (contract, kennisgeving van de activiteit, enz.)

6.1. Omschakeling van gewassen

6.1.1. soorten omschakeling in functie van de gewassen die u teelt

a. Eenjarige gewassen

We vestigen uw aandacht op het belang van de zaai- of uitplantdatum. Als u zo snel mogelijk na de omschakelingsperiode biologische producten wilt verkopen, is het belangrijk dat u uw activiteit meldt vóór de winterzaai (oktober-november).

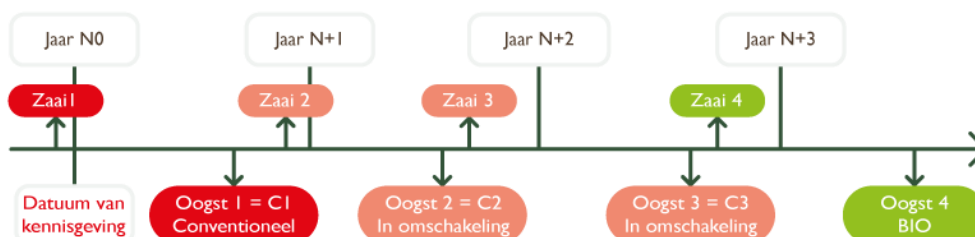
Bijvoorbeeld: als u een kennisgeving opstuurt in oktober, kunt u reeds na 2 jaar omschakeling bioproducten verkopen (2de geval), maar als u de kennisgeving pas in maart opstuurt, zullen uw producten na 2 jaar nog steeds in omschakeling zijn en moet u tot het 3de jaar wachten om uw producten als biologisch te kunnen verkopen (1ste geval).

Oogst in omschakeling (1ste geval): een product is "in omschakeling naar de biologische landbouw" wanneer de oogst ten minste 1 jaar (jaar n+1) na de aanmelding van de percelen plaatsvindt.

De oogst zal nog altijd "in omschakeling naar de biologische landbouw" zijn als het inzaaien of uitplanten gebeurt voor er 2 jaar verstreken zijn na de aanmelding van de percelen (jaar N+2).

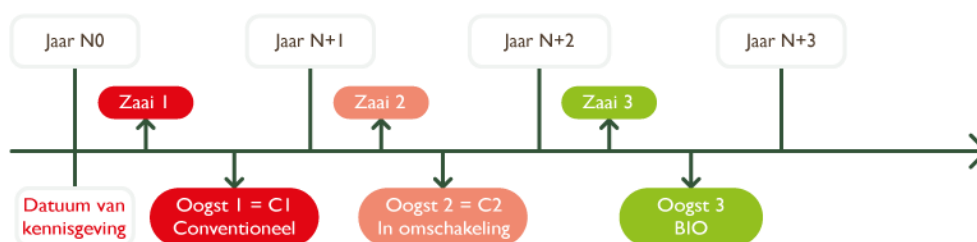
In dit geval zal de oogst pas na 3 jaar biologisch zijn (jaar N+3).

Jaarlijkse teelten – zaaien voor kennisgeving

Biologische oogsten (2de geval): Om een product als “biologisch” in de handel te kunnen brengen, moet het inzaaien of uitplanten ten minste 2 jaar (jaar N+2) na de aanmelding van de percelen gebeurd zijn.

Jaarlijkse teelten – zaaien na kennisgeving

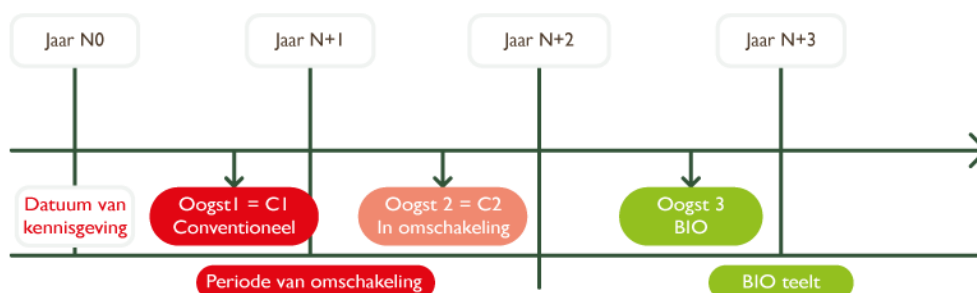

b. Weilanden en blijvende voedergewassen

Weilanden en voedergewassen in omschakeling: Weilanden en voedergewassen zijn "in omschakeling naar de biologische landbouw" vanaf 1 jaar (jaar N + 1) na aanmelding van het perceel.

Biologisch weiland/voedergewas: De producten mogen pas op de markt worden gebracht als "biologisch" als ze zijn geoogst vanaf 2 jaar (jaar N+2) na de kennisgeving.

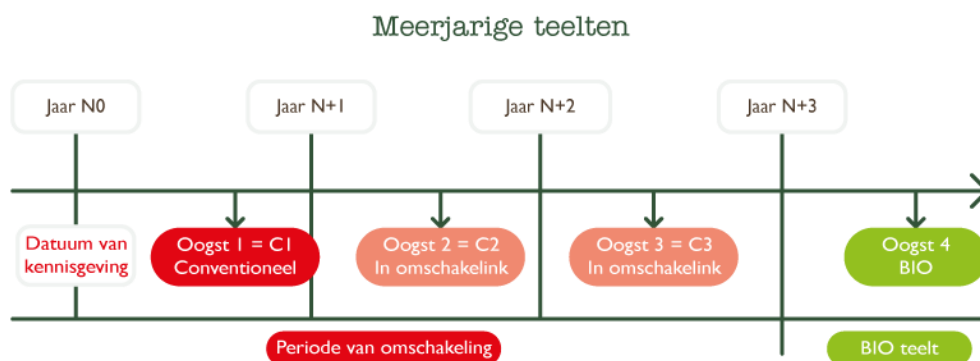
Weilanden en blijvende voedergewassen

c. Andere doorlevende gewassen

Oogst in omschakeling: De producten zijn "in omschakeling naar de biologische landbouw" als ze worden geoogst vanaf 1 jaar (jaar N+1) na de aanmelding van het perceel.

Biologische oogst: De producten mogen op de markt worden gebracht als "biologisch" na een omschakelingsperiode van minstens 3 jaar (jaar N + 3) vóór de eerste oogst.

Tabel 9: Duur van de omschakeling voor gewassen

Productie	Verwijzing naar de biologische landbouw
Product geoogst minder dan 12 maanden na het begin van de omschakeling	Geen verwijzing naar de biologische landbouw
Product geoogst ten minste 12 maanden na het begin van de omschakeling	Product uit omschakeling naar de biologische landbouw
Eenjarige teelt: gewas ingezaaid ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling	Product van de biologische landbouw
Weiland en blijvend voedergewas: gebruik ten minste 2 jaar na het begin van de omschakeling	Product van de biologische landbouw
Ander doorlevend gewas: productie geoogst ten minste 3 jaar na het begin van de omschakeling	Product van de biologische landbouw

Let op: de aanduiding "in omschakeling naar de biologische landbouw" is nooit van toepassing op dieren of dierlijke producten.

6.1.2. Buitenruimte voor niet-herbivoren

De omschakelingsperiode voor begrazing in de open lucht door niet-herbivore soorten mag worden teruggebracht tot 1 jaar als uit een analyse blijkt dat er geen residuen van niet-toegestane producten zijn.

6.1.3. Verkorting voor de omschakelingsperiode

Een landbouwer kan alleen een aanvraag indienen om de omschakelingsperiode voor percelen te verkorten als:

- De percelen van de marktdeelnemer onderworpen zijn aan maatregelen die zijn gedefinieerd in een programma dat wordt uitgevoerd in het kader van de Verordening (EU) nr. 1305/2013 om te garanderen dat op deze percelen geen andere producten of stoffen zijn gebruikt dan die welke zijn toegestaan voor de biologische productie, of
- Hij kan aantonen dat de percelen natuurgebieden of landbouwgrond waren die gedurende een periode van ten minste drie jaar niet zijn behandeld met producten of stoffen die niet zijn toegestaan voor de biologische productie.

Aanvraagformulieren voor afwijkingen zijn beschikbaar via de volgende link:

<https://www.certisys.eu/nl/documenten>

6.1.4. Verontreiniging

Wanneer percelen zijn verontreinigd met verboden producten, kan de bevoegde autoriteit de omschakelingsperiode verlengen.

6.2. Omschakeling van dieren

6.2.1. Gelijktijdige omschakeling van de hele productie-eenheid

In het geval van gelijktijdige omschakeling geldt de omschakelingsperiode voor de hele productie-eenheid en is deze vastgesteld op 24 maanden. Dit betekent dat aan het einde van deze periode de dieren die aanwezig waren bij het begin van de omschakeling, hun dierlijke producten, hun nakomelingen en de percelen als biologisch worden beschouwd. Alle regels voor de biologische productie moeten worden toegepast vanaf het begin van de omschakeling. De enige uitzondering is het gebruik van diervoeder dat op de boerderij is geproduceerd (dat niet noodzakelijk biologisch moet zijn in het eerste jaar).

Niet-biologisch gehouden dieren die na de datum van de kennisgeving op het bedrijf worden binnengebracht, moeten echter een individuele omschakelingsperiode ondergaan, waarvan de duur is aangegeven in de onderstaande tabel (10). (Opmerking: zorg ervoor dat u de voorwaarden voor de aankoop van niet-biologische dieren zorgvuldig naleeft).

6.2.2. Gefaseerde omschakeling

Het is ook mogelijk om een gefaseerde omschakeling uit te voeren die bestaat

uit:

- De voorafgaande kennisgeving van de percelen/buitenruimtes en;
- De kennisgeving van de dieren zodra de percelen/buitenruimtes zijn omgeschakeld. Als de dieren aan de leeftijdsriteria voldoen, zal de individuele omschakeling opgestart kunnen worden (periode vastgelegd in tabel 8).

6.2.2.1. Speciaal geval: varkens

Als varkens op beton worden gehouden, is er geen omschakeling voor de infrastructuur:

- Fokvarkens kunnen genieten van een omschakelingsperiode van 6 maanden als ze voldoen aan de leeftijdsriteria in tabel 8;
- Alle varkens die al biologisch zijn wanneer ze op de boerderij aankomen, zullen meteen als biologisch worden beschouwd;
- Als varkens op grasland worden gehouden, moet het grasland een omschakelingsperiode van één jaar ondergaan, zoals mogelijk gemaakt in punt 5.1.3. Conventionele fokvarkens die worden binnengebracht, kunnen in aanmerking komen voor een omschakelingsperiode van 6 maanden als ze voldoen aan de leeftijdsriteria in tabel 8.

6.2.2.2. Speciaal geval: pluimvee

De veeteler dient eerst een kennisgeving uit te voeren voor de buitenruimte. Deze buitenruimte moet een omschakelingsperiode van 1 jaar ondergaan (zie voorwaarden in

punt 5.1.3 "Verkorting van de omschakelingsperiode").

Kuikens jonger dan 3 dagen worden ten vroegste 6 weken voor de einddatum van de omschakeling van de buitenren ingebracht en moeten een individuele omschakelingsperiode doorlopen (zie tabel 8).

7. Opslag van niet-toegelaten producten

Op de biologische productie-eenheid mogen geen andere grondstoffen of inputs worden opgeslagen dan de grondstoffen en inputs die zijn toegestaan voor de biologische teelt en vee teelt.

Als afwijking op deze regels mogen allopathische diergeneesmiddelen op het bedrijf worden opgeslagen, indien ze door een dierenarts zijn voorgeschreven als onderdeel van toegestane behandelingen, worden opgeslagen in een gecontroleerde ruimte en zijn ingeschreven in het veeboek.

In het geval van gemengde productie-eenheden worden de productopslagruimten zodanig beheerd dat identificatie van de partij gegarandeerd is en dat vermenging of verontreiniging met producten of stoffen die niet voldoen aan de regels voor biologische productie wordt voorkomen.

8. Verwerkte producten

Raadpleeg de praktische gids voor Bereiders:

<https://www.certisys.eu/nl/voorschriften/praktische-gidsen>

9. Etikettering en reclame

Raadpleeg de praktische gids over Etikettering:

<https://www.certisys.eu/nl/voorschriften/praktische-gidsen>

10. Transport van producten in gesloten containers

Biologische producten mogen alleen naar andere eenheden worden vervoerd in gesloten verpakkingen, containers of voertuigen waarop de volgende vermeldingen zijn aangebracht (of die vergezeld gaan van een begeleidend document waarop de volgende vermeldingen zijn aangebracht):

Naam en adres van de producent (en eigenaar en verkoper indien nodig)

Naam van het product

Verwijzing naar de biologische landbouw

Verwijzing naar het controleorgaan

De verpakking hoeft niet verzegeld te worden onder de volgende voorwaarden:

- Het transport vindt rechtstreeks plaats tussen twee marktdeelnemers, die beide onderworpen zijn aan het controlesysteem voor de biologische productie;
- Het transport bevat alleen biologische producten of producten in omschakeling;
- De producten gaan vergezeld van een document met de in bovenstaand geval gevraagde informatie;
- De marktdeelnemer die de verzending uitstuurt en de marktdeelnemer die de verzending ontvangt, houden de documenten betreffende dit vervoer ter beschikking van hun controleorgaan.

11. Rechtstreekse verkoop op de boerderij

Alle producten van de boerderij kunnen worden verkocht aan eindgebruikers op de hoofdzetel van de boerderij.

Als biologische producten worden gekocht en verkocht, al dan niet voorverpakt, moet deze activiteit worden aangemeld en onderworpen aan de biologische controle.

12. Verificatie van de garanties van de grondstoffen

12.1. Biologische of omschakelingsproducten

Wanneer u biologische of omschakelingsproducten aankoopt, zoals biologische maïs, voedergewassen, granen, diervoeder, enz., moet u het certificaat van uw leverancier controleren. U kunt de geldigheid en echtheid van het certificaat van uw leverancier controleren:

- Ofwel bij uw controleorgaan (via de website);
- Ofwel op het Europees platform TRACES:
<https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/directory/publication/organic-operator/index>

Op dit certificaat moet u nagaan of:

- 📍 Het product dat u koopt staat vermeld op het certificaat;
- 📍 Het certificaat is nog geldig;
- 📍 Het certificaat op naam van de verkoper staat.

Om uzelf in te dekken in het geval van een probleem, zorgt u ervoor dat de woorden "afkomstig uit de biologische landbouw" en de naam en/of code van het controleorgaan van de verkoper op de leveringsbon en de aankoopfactuur staan. Dit zorgt ervoor dat de verkoper hiervoor aansprakelijk is. Aarzel in geval van twijfel niet om contact op te nemen met uw controleur.

12.2. Zaden

Bij de aankoop van niet-biologische zaden, moet u ermee rekening houden dat:

- 📍 Alleen onbehandelde zaden zijn toegestaan;
- 📍 Een kennisgeving of afwijking vereist is voordat onbehandelde conventionele zaden kunnen worden gebruikt;
- 📍 De toekenning van de afwijking afhangt van de afwezigheid van beschikbaar biologisch zaaigoed in de volgende database:

www.organicxseeds.com

12.3. Meststoffen, bodemverbeteraars, gewasbeschermingsmiddelen, reinigings- en ontsmettingsmiddelen voor gebouwen

Wanneer u meststoffen of bodemverbeteraars aankoopt, moet de fabrikant of verkoper aangeven welke grondstoffen in het product zijn gebruikt (bijvoorbeeld magnesiumkalk of bloedmeel).

Naast deze informatie kunt u deze drie soorten verklaringen vinden van de verkoper of fabrikant:

- 📍 Product aangeboden zonder enige conformiteitsclaims m.b.t. "bruikbaar in bio". De landbouwer die dit product wil gebruiken, moet zelf precies nagaan of de meststof en alle ingrediënten die het bevat, zijn opgenomen in Bijlage II van Verordening 2021/1165;

- Product "bruikbaar in de biologische landbouw". De fabrikant of verkoper garandeert dat hun product bruikbaar is in de biologische landbouw door de vermelding "conform Verordening 2018/848" op de factuur te zetten. Deze informatie is nuttig omdat het de verkoper bindt. De landbouwer moet echter toch zelf controleren of de meststof en alle ingrediënten in de samenstelling opgenomen zijn in bijlage II van Verordening 2021/1165.
- Product "bruikbaar in de biologische landbouw" gecontroleerd en gecertificeerd door een controleorgaan. De fabrikant of verkoper vermeldt de woorden "geschikt voor gebruik in de biologische landbouw conform Verordening 2018/848, gecontroleerd en gecertificeerd" en verwijst naar het biologische controleorgaan. De samenstelling, traceerbaarheid en productie worden gecontroleerd en gecertificeerd door een controleorgaan;
- Gewasbeschermingsmiddel: elk gewasbeschermingsmiddel dat gebruikt kan worden in de biologische landbouw moet opgenomen zijn in Bijlage I van Verordening 2021/1165. Voor gewasbeschermingsmiddelen moet het product bovendien gehomologeerd zijn in België. Vóór gebruik moet u dus controleren of de actieve stoffen daadwerkelijk zijn opgenomen in bijlage I en goedgekeurd zijn in België. Een lijst is beschikbaar op Fytoweb (<https://fytoweb.be/nl/handleiding/gewasbescherming/lijst-gewasbeschermingsmiddelen-toegelaten-voor-biologische-landbouw>) en op de website van BioForum;
- Reinigings- en ontsmettingsproducten voor stallen en installaties voor de veehouderij: Alle reinigings- en ontsmettingsproducten die gebruikt worden in gebouwen en installaties (in het bijzonder melkinstallaties) moeten voldoen aan bijlage VII van EU-verordening nr. 889/2008. Deze bijlage definieert de lijst van toegelaten actieve ingrediënten en de positieve lijst van producten die goedgekeurd zijn door de FOD Volksgezondheid (beschikbaar via <http://www.health.belgium.be/eportal/Environment/index.html>).

De regel is ook van toepassing op de reiniging uitgevoerd door dienstverleners (bijv. pluimveestallen).

Wanneer u voeder voor uw varkens en/of pluimvee koopt, is het van essentieel belang dat u bij uw leverancier het volgende opvraagt:

- Ofwel een attest dat het percentage voedingsstoffen afkomstig uit de bovengenoemde regio certificeert;
- Ofwel een factuur en een etiket met de vermelding "product afkomstig uit de biologische landbouw. Minstens X% van de voedingsstoffen komen uit de regio bepaald door de Waalse of Vlaamse regering".

12.4. Bij twijfel

Bij twijfel kunt u steeds contact met ons opnemen en ons de technische documenten van het product in kwestie laten zien voordat u het koopt.

U moet vervolgens aan Certisys de conformiteit van de gebruikte producten en de noodzaak om ze te gebruiken kunnen verantwoorden en bewijzen.

Het is daarom heel belangrijk om bewijs te bewaren van de conformiteit van de gebruikte producten (facturen, leveringsbonnen, technische fiches, labels, originele verpakking, enz.) Elk jaar stellen we vast dat er niet-conforme producten worden gebruikt. In dergelijke gevallen worden de percelen en de productie gedeclasseerd. Dit kan ernstige gevolgen hebben en het financiële evenwicht van het bedrijf in gevaar brengen.

13. Controlevereisten

Elke producent die biologische producten op de markt brengt, moet zich dus laten controleren door een erkend orgaan en de vergoeding betalen die is vastgelegd volgens de door het gewest goedgekeurde tarifiering. Certisys is erkend om audits van biologische producten uit te voeren in België en het Groothertogdom Luxemburg.

Privélabels (Biogarantie®, Nature et Progrès, enz.) stellen u niet vrij van officiële controles.

13.1. Controlesysteem

Elk jaar moeten producenten hun controleorgaan in kennis stellen van hun productieprogramma voor elk perceel. Bij elke producent wordt een fysieke controle uitgevoerd. Na elk bezoek wordt een controleverslag opgesteld en medeondertekend door de marktdeelnemer of zijn vertegenwoordiger.

Producenten die starten met de biologische productie moeten het kennisgevingsformulier en een contract met een erkend controleorgaan invullen. Ze moeten nadien ook alle wijzigingen aan de informatie in deze kennisgeving melden.

13.1.1 Erkenningscontrole

De erkenningscontrole is de eerste controle waarbij de Certisys-controleur nagaat of u aan de wettelijke vereisten voldoet. Hij maakt een afspraak ten laatste 30 kalenderdagen (voor Wallonië en Brussel), 6 weken (voor het Groothertogdom Luxemburg) en 60 dagen (voor Vlaanderen) na de datum van de kennisgeving. Na afloop van deze controle wordt een omschakelingscertificaat opgesteld. De verbintenis om te voldoen aan de lastenboeken gaat in op het moment van de kennisgeving. De omschakeling begint op deze datum.

Tijdens zijn bezoek controleert de Certisys-controleur alle passende praktische maatregelen die op het niveau van het bedrijf zijn getroffen om de naleving van de bepalingen van de regels voor biologische landbouw te garanderen:

a. Voor de plantaardige productie:

- Volledige beschrijving van de gehele productie-eenheid (lijst van alle bewerkte percelen / datum van de laatste toepassing van een product dat niet is toegestaan in de biologische landbouw);
- Installaties (gebouwen, opslagplaats, verwerkingsruimte, verpakkingseenheid van de producten);
- Een volledige beschrijving van de opslaginstallaties voor de mest die door het vee wordt geproduceerd;
- Een uitspreidingsplan voor deze meststoffen, gekoppeld aan een volledige beschrijving van de oppervlakten die gebruikt worden voor de plantaardige productie;
- Indien van toepassing, de contractuele afspraken met andere landbouwers voor de verspreiding van de meststoffen;
- Verwerking/opvolging van het voedsel na de oogst (gebruik van loonwerkers);
- Voorzorgsmaatregelen om besmetting van uw biologische gewassen door niet-toegestane stoffen te voorkomen of om de vermenging van biologische en niet-biologische producten te vermijden.

b. Voor de dierlijke productie:

- Een volledige beschrijving van de gehele productie-eenheid (weilanden, buitenruimtes);
- De soorten dieren;
- Speculatie (vlees-/zuivel-/eierproductie);
- Installaties (veestallen, opfokstallen, opslag);
- Beschrijving van het voederrantsoen;
- Teeltpraktijken;
- Diergeneeskundige preventie en behandeling;
- Voorzorgsmaatregelen om besmetting van uw biologische gewassen door niet-toegestane stoffen te voorkomen of om de vermenging van biologische en niet-biologische producten te vermijden.

c. Bezoek van de installaties

 Opslag;

 Apotheek;

 Meststoffen (beoordeling van niet-toegelaten producten).

12.1.2 Steekproefgewijze controles

Het controlesysteem voorziet doelgerichte controles, ook steekproefsgewijze controles genoemd. Hun aantal wordt bepaald door een jaarlijkse risicoanalyse. Deze bezoeken zijn meestal onaangekondigd, maar kunnen ook op afspraak plaatsvinden.

Deze bezoeken bestaan uit:

- a. Een bezoek op het terrein: De controleurs stemmen hun bezoeken af op het seizoen en het gewas:
 - In de winter zullen eerder de stallen en opslagfaciliteiten bezocht worden.
 - Wanneer het weer mooi weer wordt, bezoeken ze de percelen.
- b. Staalnames: De controleurs nemen stalen van de bodem, de oogst of de dierlijke producten. Het aantal stalen dat moet worden genomen over een periode van 1 jaar wordt ook bepaald door een risicoanalyse.

12.1.3. Jaarlijkse hernieuwingscontrole

De jaarlijkse controle wordt uitgevoerd op afspraak. Het is een meer administratieve controle ter plaatse waarbij alle registers worden gecontroleerd. Hiermee kan de beschrijving van de productie-eenheid bijgewerkt worden.

Documenten die de landbouwer dient bij te houden of voor te bereiden voor de controle:

a. Voor de plantaardige productie:

- Teeltboek (herkomst zaden/inputs, bewerkingen, oogsten);
- Lijst van de percelen;
- Inventaris.

b. Voor de dierlijke productie:

- Veeboek (register van de dieren, voeder, behandelingen);
- Verhandelingsbon voor dieren;

c. Voor de controle van de administratieve gegevens:

- Accreditatie van de leveranciers;
- Klachtenregister;
- De boekhouding voor het vorige boekjaar;
- Afkomst van de grondstoffen.

13.2. Toegang tot ruimten en documenten

De producent geeft de overheid of het controleorgaan de toelating om, voor zover de controle het vereist, alle delen van de eenheid en alle lokalen te betreden, alsmede toegang tot de boekhouding en de bijbehorende bewijsstukken te krijgen.

Hij levert alle informatie die redelijkerwijs noodzakelijk is voor de controle.

13.3. Documenten die steeds up to date gehouden moeten worden

12.3.1. Geld- en goederenboekhouding

Een geld- en goederenboekhouding wordt bewaard in de eenheid of in de lokalen. Aan de hand daarvan moeten de volgende gegevens opgezocht kunnen worden:

- De leverancier, verkoper of uitvoerder van de producten;
- De aard en de hoeveelheid van de geleverde biologische producten per eenheid en, indien van toepassing, de aard en hoeveelheid van de aangekochte materialen en het gebruik ervan. In het geval van samengestelde diervoeders, de samenstelling ervan;
- De aard en hoeveelheid van de biologische producten die in het bedrijf zijn opgeslagen;
- De aard, de hoeveelheid, de bestemmingen en, indien dit niet dezelfde zijn, de andere kopers dan eindverbruikers van ieder product dat de eenheid heeft verlaten;
- En alle andere informatie die het controleorgaan nodig heeft om de controle uit te voeren.

De boekhouddocumenten bevatten ook de resultaten van de verificatie die heeft
Blz **48/52**

plaatsgevonden bij ontvangst van de biologische producten. Deze verificatie heeft ook betrekking op het feit dat de gekochte biologische producten gedekt zijn door een certificaat. De boekhoudkundige documenten moeten aantonen dat er een evenwicht is tussen wat binnenkomt en wat buiten gaat. De gegevens in de boekhoudkundige documenten moeten worden gestaafd door de aangewezen bewijsstukken.

12.3.2 Teeltaantekenboek

Het teeltaantekenboek moet in de vorm van een register op de bedrijfszetel bijgehouden worden en voor controle beschikbaar zijn. De verplichting om dit register bij te houden is van toepassing op de biologische, omschakelings- en conventionele productie-eenheden van uw bedrijf.

Het omvat minstens de volgende informatie:

- Voor meststoffen: datum van aanbrengen, soort en hoeveelheid meststof, percelen, enz.;
- Voor gewasbeschermingsmiddelen: de reden voor en de datum van behandeling, de naam van het product, de werkzame stoffen, de gebruikte hoeveelheid, de teelt en de betrokken percelen;
- Voor landbouwinputs: datum, soort, product en gekochte hoeveelheid;
- Voor oogsten: datum, soort en hoeveelheid van de biologische of omschakelingsproductie.

De landbouwer dient eveneens de documenten te bewaren die het gebruik van andere meststoffen dan stalmest uit de bioteelt staven en de documenten m.b.t. de verrichte fytosanitaire behandelingen.

12.3.3. Veeboeken

Veeboeken worden opgesteld en blijven op de bedrijfszetel permanent toegankelijk voor de controleorganen of de autoriteiten. Het is de bedoeling om in deze registers een volledige beschrijving te geven van de wijze waarop de veestapel wordt gehouden. Ze moeten de volgende gegevens bevatten:

- Dieren die het bedrijf binnenkomen: herkomst, datum van binnenkomst, identificatiemerk, diergeneeskundige voorgeschiedenis, rechtvaardiging en omschakelingsperiode voor conventionele dieren;
- Dieren die het bedrijf verlaten: leeftijd, aantal, gewicht in het geval van slacht, identificatiemerk en bestemming;
- Eventuele verliezen van dieren en de oorzaak daarvan;
- Voeding: soorten voeder, met inbegrip van voedingssupplementen, aandelen van de verschillende bestanddelen van het rantsoen, periodes van toegang tot de

buitenruimte indien hiervoor beperkingen zijn;

📍 Preventie, therapeutische tussenkomsten en diergeneeskundige zorgen: behandelingsdatum, diagnose, aard van het gebruikte product, behandelingsmodaliteiten, met rechtvaardigingsgronden en opgelegde wachttijden voor de verkoop van de dierlijke producten.

📍 Sanitaire leegstand van de stallen en uitloop voor pluimvee.

De landbouwer bewaart de voorschriften van de veearts voor diergeneeskundige zorgen en de bewijsstukken voor de sanitaire leegstand van de pluimveestallen en uitloop, de rechtvaardigingsgronden voor het gebruik van conventionele voeders en het grazen van conventionele dieren op zijn percelen.

13.4. Identificatie van de dieren

De dieren moeten permanent geïdentificeerd zijn aan de hand van technieken die op de betreffende soort afgestemd zijn: individueel voor grote zoogdieren, individueel of per partij voor pluimvee en kleine zoogdieren.

De identificatie van de dieren en hun producten moet verzekerd zijn over heel het distributiecircuit, meer bepaald tijdens het transport, de slacht en de verwerking achteraf.

Producenten met biologische dieren zijn verplicht om hun kudde nummer aan Certisys door te geven.

13.5. Verkoop van dieren

Dieren die als biologisch verkocht worden, moeten vergezeld gaan van een verhandelingsbon die naar behoren moet worden ingevuld. Verhandelingsbonnen bestaan uit 3 bladen:

📍 Een exemplaar dat de verkopende veeteler ten minste twee jaar moet bewaren (roze exemplaar);

📍 Een exemplaar dat de koper ten minste twee jaar moet bewaren (blauw exemplaar);

📍 Een exemplaar dat door de koper meteen na aankoop en/of slacht naar Certisys moet gestuurd worden (wit exemplaar).

13.6. Verwerking

Raadpleeg de praktische gids voor verwerkers:

<https://www.certisys.eu/nl/voorschriften/praktische-gidsen/>

14. Landbouwpremies

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Het agentschap voor Landbouw en Zeevisserij via <https://lv.vlaanderen.be/bio/subsidies-bio> of BIOWALLONIE en het directoraat-generaal Landbouw. (<https://www.biowallonie.com/documentation/aides-financieres/>)

15. Nuttige adressen

15.1. België

Union professionnelle (Beroepsvereniging)

UNAB - Union Nationale Agrobiologistes Belges Rue

Nanon 98 - 5000 Namen

Tel: 081/39.06.99

www.unab-bio.be

15.2. Wallonië

Service Public de Wallonie:

DG03 Département du développement

Direction de la Qualité

Îlot Saint-Luc, chaussée de Louvain 14 5000 Namen

<https://agriculture.wallonie.be/production-biologique>

Biowallonie

Biowallonie asbl

Rue du Séminaire 22, Boîte 1

5000 Namen

www.biowallonie.be

Fédération Wallonne de l'Agriculture,

Chaussée de Namur 47

5030 Gembloux

Tel: 081 627 421

<https://federationwallonnedelagriculture.be/>

Socopro asbl

Collège des producteurs

Av. Comte de Smet de Nayer 14 - 5000 Namen

Tel: 081/24.04.48

<https://socopro-asbl.be/>

Blz 51/52

FUGEA

La Fédération Unie de Groupements d'Éleveurs et d'Agriculteurs

Place l'Ilon 15 - 5000 Namen

Tel.: 081 23 00 37

www.fugea.be

15.3. Brussel

Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

Brussel Economie en Werkgelegenheid

Sint-Lazarusplein 2

1035 Brussel

<https://economie-emploi.brussels/bio>

15.4. Vlaanderen

Vlaamse Overheid Departement Landbouw en Zeevisserij

Koning Albert II-laan 35 bus 40

1030 Brussel

<https://lv.vlaanderen.be/bedrijfsvoering/biologische-landbouw>

BioForum Vlaanderen

Quellinstraat 42 -2018

Antwerpen

www.bioforumvl.be

VLAM

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing vzw

Koning Albert II-laan 35 bus 50 - 1030 Brussel

www.vlam.be

15.5. Groothertogdom Luxemburg

Ministère de l'Agriculture, de l'Alimentation et de la Viticulture

Administration des services techniques de l'agriculture

16, route d'Esch,

L-1470 Luxemburg

<https://ma.gouvernement.lu/fr.html>

CERTISYS® bv

Guldensporenpark 120 - B 9820 Merelbeke

Tel. +32(0)9 245 82 36 - info@certisys.eu - www.certisys.eu

Verantwoordelijke uitgever: Franck Brasseur – Algemeen Directeur CERTISYS®

©CERTISYS - Alle rechten voorbehouden.